

II

(Az EK-Szerződés/Euratom-Szerződés alapján elfogadott jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

HATÁROZATOK

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2008. május 20.)

a Franciaország által a *Fonds de prévention des aléas pêche* nevű alap és a halászati vállalkozások részére nyújtott támogatásokról (C 9/06 számú állami támogatás)

(az értesítés a C(2007) 5636. számú dokumentummal történt)

(Csak a francia nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2008/936/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

miután felszólították az érdekelt harmadik feleket, hogy az említett cikknek megfelelően nyújtsák be észrevételeiket,

mivel:

1. ELJÁRÁS

- (1) A Bizottság különböző tájékoztatásokból értesült arról, hogy Franciaországban 2004 óta létezik egy, a halászati vállalkozások által az üzemanyagárak növekedése miatt elszenvedett károk kompenzálására szolgáló alap. A fenti tájékoztatások alapján a szóban forgó alap, amely a *Fonds de prévention des aléas pêche* (Halászati Kockázatmegelőzési Alap, a továbbiakban: FPAP) nevet viseli, hivatalosan a halászok által használt üzemanyagok áraiban bekövetkező rövid távú változások hatásainak enyhítését tűzte ki célul, de a gyakorlatban ezen alap révén a halászati vállalkozások a piaci árnál jóval alacsonyabb áron juthattak üzemanyaghoz.
- (2) Úgy tűnik, az eredeti elgondolás szerint az alap működését kizárólag a szakma szereplőinek hozzájárulásai garantálták volna. A működési elv egyszerű volt: az alap átvállalta volna az üzemanyagköltségnek a literenként meghatározott referenciaár fölé eső részét, cserébe pedig a vállalkozások hozzájárulást fizettek volna be az FPAP-ba, valahányszor az üzemanyagár ismét a referen-

ciaár szintje alá süllyed. Így közpénzek bevonása nélkül is egyensúlyt lehetett volna tartani a rendszer finanszírozásában.

- (3) Mivel azonban az üzemanyagárak folyamatosan jelentős mértékben a referenciaár szintje fölött maradtak, a Bizottság feltételezte, hogy az FPAP a fenti működési elv alapján kizárólag az állam pénzügyi segítségével működhetett, illetve hogy ez a pénzügyi hozzájárulás az EK-szerződés 87. cikke szerinti állami támogatás volt.
- (4) 2005. augusztus 25-én a Bizottság felszólította Franciaországot, hogy 2005. szeptember 5-ig tájékoztassa arról, elfogadott-e, illetve tervez-e bármilyen konkrét intézkedést az üzemanyagár-növekedés kezelésére. A Bizottság továbbá emlékeztetett arra is, hogy amennyiben ezen intézkedések állami támogatásokat is magukba foglalnak, a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése értelmében a tagállam köteles értesíteni róluk a Bizottságot.
- (5) Mivel nem kapott választ, a Bizottság az EK-Szerződés 93. (jelenlegi 88.) cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ 10. cikkének megfelelően 2005. szeptember 21-én felkérte Franciaországot, hogy három hetes határidőn belül juttassa el hozzá a szóban forgó alapra vonatkozó információkat, hogy megvizsgálhassa, ténylegesen megvalósult-e állami támogatás, illetve adott esetben ez az állami támogatás összeegyeztethető-e vagy sem a közös piaccal.

⁽¹⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o.

- (6) Franciaország 2005. október 7-én válaszolt a Bizottság 2005. augusztus 25-i felhívására, jelezve, hogy „Franciaország semmilyen, az állami támogatás körébe tartozó intézkedést nem hajtott végre az üzemanyagárak közelmúltbeli jelentős mértékű növekedésének kezelése érdekében”. Franciaország ugyanakkor jelezte, hogy támogatta a halászathoz kapcsolódó kockázatok megelőzésére szolgáló alap létrehozása érdekében „a szakma szereplői által kezdeményezett eljárást”. A levél nem tett említést az államkincstár által nyújtott esetleges előlegekről. Éppen ellenkezőleg, a francia hatóságok válaszából az tűnt ki, hogy a szakma által kezelt alap finanszírozása kizárólag a tagok pénzügyi kapacitásának egyesítésén alapul.
- (7) 2005. október 21-én a Bizottság emlékeztette a francia hatóságokat az FPAP-val kapcsolatos tájékoztatásra irányuló, 2005. szeptember 21-i hivatalos kérésre, újabb két hetes határidőt szabva meg számukra.
- (8) Miután Franciaország a megadott határidőn belül nem válaszolt a kérésre, a Bizottság a fent említett 10. cikk (3) bekezdése alapján úgy határozott, hogy Franciaországot határozattal szólítja fel a vizsgálat lefolytatásához szükséges információk nyújtására. A 2005. december 5-én kelt felszólító határozatról szóló értesítés 2005. december 6-án került elküldésre, és három hetes válaszadási határidőt tartalmazott.
- (9) Franciaország 2005. december 21-én kelt levélben válaszolt, amelyet a Bizottság 2005. december 27-én kapott kézhez. Ez a levél visszautalt egy korábbi, december 6-án kelt és december 8-án kézhez vett, a Bizottság 2005. szeptember 21-i levelére válaszul elküldött levélre (lásd e határozat (5) preambulumbekendését). A két említett levélben Franciaország eljuttatta a Bizottságnak az FPAP alapszabályát, valamint az FPAP részére nyújtott visszatérítendő állami kölcsönökre vonatkozó három szerződést.
- (10) A válaszok és a hozzájuk csatolt dokumentumok elemzését követően a Bizottság 2006. március 8-án tájékoztatta Franciaországot, hogy úgy határozott, megindítja az EK-szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében illetve a 659/1999/EK rendelet 6. cikkében említett hivatalos vizsgálati eljárást.
- (11) A támogatás kivizsgálására irányuló hivatalos eljárást elrendelő bizottsági határozatot az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2006. április 19-i számában tették közzé ⁽²⁾. A Bizottság felhívta az érdekelt feleket, hogy egy hónapos határidőn belül nyújtsák be a kérdéses intézkedésekkel kapcsolatos észrevételeiket.
- (12) Franciaország 2006. április 21-én kelt levelében ismertette észrevételeit a hatóságok által készített feljegyzés formájában. A feljegyzést egy érveket tartalmazó dokumentum kísérte, amely a jelek szerint eredetileg belső használatra készült; ez a dokumentum a Bizottság érveivel szemben kialakítandó álláspontot ismerteti.
- (13) 2006. május 17-én a Ménard, Quimbert és társai (a továbbiakban: MQA) nantes-i ügyvédi iroda faxon jelezte, hogy utólagosan észrevételeket kíván benyújtani az FPAP részéről, és ehhez megfelelő határidőt kért. A Bizottság jóváhagyta a határidő két hetes meghosszabbítását. Az MQA ügyvédi iroda ezt követően május 17-én kelt és a Bizottság által május 23-án kézhez kapott közönséges postai levelében elküldte a *Coopération Maritime* fejlécével ellátott, és De Feuardent úr, az FPAP főtitkára által aláírt, május 18-i keltezésű beadványt. Az MQA iroda harmadik, szintén május 17-én kelt és a Bizottság által június 14-én kézhez vett levelében elküldte „észrevételei új, néhány fogalmazói hiba kijavítását tartalmazó változatát”; a valóságban ebben a Bizottsággal korábban nem közölt, és a De Feuardent úr említett beadványát kiegészítő új észrevételekhez kapcsolódó dokumentumok szerepeltek, az FPAP működésére vonatkozó további dokumentumokkal kiegészítve (alapító okirat, működési szabályzat, tájékoztató feljegyzések, a tagdíjak adóelszámolása, a Pénzügyi Főfelügyelet és a Mezőgazdasági és Halászati Főfelügyelet közös megbízólevele). Végezetül az MQA ügyvédi iroda utolsó, 2006. június 12-én kelt és ugyanazon a napon faxon a Bizottságnak eljuttatott levele, amely a május 19-i, „tévedésből május 17-ére keltezett, De Feuardent úr, a Confédération de la coopération, de la mutualité et du crédit maritimes főtitkára 2006. május 18-i észrevételeit tartalmazó” levélhez kapcsolódott, ugyanazokat a kiegészítő észrevételeket tartalmazta, mint a harmadik, május 17-i levél, csak ezúttal a csatolt dokumentumok nélkül.

(2) HL C 91., 2006.4.19., 30. o.

- (14) 2006. június 14-én a Bizottság továbbította Franciaországnak az MQA ügyvédi iroda harmadik, 2006. május 17-i levelét (a levél szerint a fogalmazói hibák kijavítását tartalmazó változatot), illetve az MQA utolsó, 2006. június 12-i levelét, azt kérve, hogy Franciaország egy hónapon belül juttassa el hozzá ezzel kapcsolatos észrevételeit. 2006. július 12-én Franciaország a határidő meghosszabbítását kérte szeptember 1-jéig. 2006. július 18-án a Bizottság további egy hónap határidőt engedélyezett. 2006. szeptember 26-án Franciaország válaszában közölte, hogy nem kíván különösebb észrevételt fűzni a korábbiakhoz, de megjegyezte, hogy az MQA 2006. május 17/19-i levele nem felel meg a De Feuardent úr által benyújtott észrevételeknek. 2006. október 9-én a Bizottság közölte Franciaországgal az MQA-tól kapott levelek részleteit, arra kérve a francia hatóságokat, hogy tíz napon belül igazolják vissza, hogy valóban megismerték De Feuardent úr beadványát. Franciaország 2006. október 23-án azt válaszolta, hogy nincs a birtokában a beadvány, és arról korábban csak azért tett említést, mert szerepelt a június 12-i (az MQA által írt) levélben. Mivel Franciaország kijelentette, hogy nem kapta meg a szóban forgó levelet, a Bizottság 2006. október 27-én hivatalosan is eljuttatta azt a francia hatóságoknak, azt kérve tőlük, hogy esetleges észrevételeiket legkésőbb november 15-ig juttassák el hozzá.
- (15) 2006. november 27-én Franciaország tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem kíván semmilyen konkrét észrevételt fűzni a szóban forgó dokumentumhoz.

2. A TÁMOGATÁS LEÍRÁSA

2.1. Az FPAP és tevékenységeinek ismertetése

- (16) Az FPAP az 1920. március 12-i törvénnyel módosított 1884. március 21-i törvény szerinti szakmai érdekképviseletként alakult meg. Az alapító okirat tervezetét a 2004. február 10-én tartott alakuló gyűlés hagyta jóvá, maga az alapító okirat a 2004. április 9-i keltezésű.
- (17) Az alapító okirat szerint (4. cikk) az érdekképviselet 99 éves időtartamra alakult. Székhelye Párizsban a Rue du Rocher 24-es szám alatt található, ugyanazon a címen, ahol a *Confédération de la coopération, de la mutualité et du crédit maritimes* (tengerhasznosító vállalkozások társadalombiztosítási és hitelszövetkezete, a továbbiakban: *Coopération Maritime*) is be van jegyezve.
- (18) A 7. cikk szerint az alapító tagok a *Coopération Maritime*; a *Centrale d'achats et de développement* CECOMER (CECOMER felvásárló és fejlesztési központ, a továbbiakban: CECOMER) elnevezésű kiskereskedői szövetkezet, amely valójában a halászati vállalkozások alapanyag- és halászati kellékelátásával foglalkozó tenger-
- hasznosító szövetkezetek felvásárló központja; a *Centre de gestion de la pêche artisanale* (kisipari halászat irányító központja); valamint a halászat két ismert személyisége. A 2004. február 10-i alakuló gyűlés öt alapító tagot nevezett ki az FPAP ügyvivőinek a 2007 folyamán tartandó rendes közgyűlésig. Mindebből kitűnik, hogy az FPAP a halászati ágazat és a hozzá gazdaságilag kötődő szervezetek (tengerhasznosító szövetkezetek, felvásárló központok, a halászati vállalkozások irányítási központjai) érdekszövetsége.
- (19) A tagságra pályázóknak bizonyítaniuk kell, hogy a tevékenységük a halászathoz kapcsolódik; ugyanakkor az érdekképviselet tagjai közé fogadhat „bármely olyan személyt, aki készen áll erkölcsi támogatást nyújtani az érdekképviseletnek”, feltéve hogy az e kategóriába tartozó tagság létszáma nem haladja meg az érdekképviselet teljes tagságának 5 %-át. Franciaország 2005. december 6-i levelében pontosította, hogy az FPAP 2 013 tagot és 2 385 hajót számlál, ami a francia flotta 30 %-át képviseli.
- (20) Az alapító okirat 2. cikke szerint: „Az érdekképviselet célja olyan termékek fejlesztése, amelyek segítik a halászati vállalkozókat a következő kockázatok kezelésében: a gázolaj árának ingadozásai, tengeri szennyezés, illetve a szennyezéshez kapcsolódó egészségügyi kockázatok, kvóták lezárása vagy a halászati lehetőségek jelentős mértékű csökkentése, a piachoz kapcsolódó kockázatok. Az érdekképviselet a Fonds de prévention des aléas pêche nevet veszi fel”. Az FPAP tehát kölcsönbiztosítási szervezetként alakult meg, a tagdíj fejében számos szolgáltatást kínálva a tagoknak.
- (21) Franciaország átadta az állam és az FPAP között megkötött három szerződés másolatát is, amelyek az alapnak nyújtott visszatérítendő állami előlegekre vonatkoznak. Ezeket az előlegeket az *Office national interprofessionnel des produits de la mer et de l'aquaculture* nevű hivatalon (tengeri és akvakultúra-termékekkel foglalkozó országos szakmaközi hivatal, OFIMER) keresztül folyósították. Az első, 2004. november 12-én kelt szerződés 15 millió EUR-ra vonatkozik; a második, 2005. május 27-én kelt szerződésben foglalt összeg 10 millió EUR; a harmadik, 2005. október 11-i szerződés pedig 40 millió EUR-ra vonatkozik. A három szerződés szerint tehát az FPAP összesen 65 millió EUR összegű előlegben részesült.
- (22) A Franciaország 2006. április 21-i jegyzékéhez csatolt dokumentum alapján (lásd e határozat (12) preambulumbekendését) elképzelhető, hogy még egy további, 12 millió EUR összegű előleg is folyósításra került az FPAP részére (lásd e határozat (40) preambulumbekendését).

- (23) A fenti szerződések 1. cikke szerint „Az FPAP a tagok által befizetett tagdíjakból finanszírozza működését, ezekből fedezve a kőolajár-ingadozásból eredő kockázatok elleni pénzügyi biztosítékokat, illetve az ehhez kapcsolódó kezelési költségeket”. A szerződések azt bizonyítják, hogy jóllehet a szervezet hivatalosan az általa nyújtandó szolgáltatásokat illetően – az alapító okiratból következően – meglehetősen tág célt hivatott szolgálni (lásd e határozat (20) preambulumbekkezdését), a valóságban az FPAP tevékenysége a halászati vállalkozásoknak az üzemanyagárak növekedése ellen történő pénzügyi biztosítására korlátozódik.
- (24) A 2004. november 12-i szerződés 2. cikke szerint „az államkincstári előleg célja a nemzetközi kőolaj-árfolyamok ingadozása elleni biztosítási mechanizmus kialakítása 2004. november 1-jétől kezdődően; az előleg lehetővé teszi pénzügyi opciók vásárlását a határidős piacokon. Az alaphoz csatlakozó tagoknak nyújtott kompenzációnak a maximális fedezett ár és az adott hónapra vonatkozó referenciaindex átlagára közötti árkülönbözetnek kell megfelelnie”. A 2005. május 27-i szerződés 2. cikkének megszövegezése igen hasonló: a biztosítási mechanizmus „kialakítása” helyett e mechanizmus „folytatásáról” beszél, és 2005. március 1-jét jelzi kezdő időpontnak, amelytől kezdve a szerződés keretében folyósított előlegből a biztosítás életbe léphet. Hasonló a helyzet a 2005. október 11-i szerződéssel is; ennek 2. cikke szerint az érintett előlegből az alap „2005. július 1-jétől legalább 2005. december 31-ig” folytatja biztosítási tevékenységét, „17 eurocent/l összegig vásárolva pénzügyi opciókat a határidős piacokon”. A szerződés pontosítja: „az alaphoz csatlakozó tagoknak nyújtott kompenzációknak a 30 eurocent/l-es ár és az adott hónapra vonatkozó referenciaindex átlagára közötti árkülönbözetnek kell megfelelnie, amennyiben ez utóbbi meghaladja a 30 eurocent/l-t”.
- (25) Az FPAP részletes működési szabályzatából az következik, hogy a biztosítási mechanizmus az FPAP és a tagságot alkotó vállalkozások között létrejött garanciaszerződéseken keresztül működik. A tagok 150 EUR tagfelvételi díjat, majd a literben kifejezett becsült üzemanyag mennyiség alapján megállapított, üzemanyag literenként 0,035 eurocentes biztosítási tagdíjat fizetnek. Cserébe a halászati vállalkozások a fogyasztott mennyiség alapján meghatározott kárpótlást kapnak, a biztosított mennyiség erejéig, melynek kiszámítási módját a működési szabályzat részletesen ismerteti.
- (26) A (21) preambulumbekkezdésben említett szerződések 3. cikke jelzi, hogy az előlegeket az OFIMER kizárólag bizonyos igazolások benyújtását követően folyósíthatja. Az igazolások között szerepelnie kell az FPAP döntéshozó szerve által felvett jegyzőkönyvnek, amely engedélyezi az állami előleg kezelését, illetve az első két szerződés esetében részletezi az előleg lehetséges felhasználásait, valamint egy előzetes költségvetést. 2005. december 6-án kelt feljegyzésében Franciaország megerősítette, hogy az említett – összesen 65 millió EUR – összegek ténylegesen az FPAP rendelkezésére állnak. A dokumentum pontosítja, hogy az előlegek „az FPAP működésének mihamarabbi biztosítására szolgálnak a 2004. november 1-jétől 2005. december végéig tartó időszakra”.
- (27) Az FPAP továbbá vállalja, hogy olyan könyvelést vezet, amely alapján kérésre megismerhető az előlegek felhasználásának módja, illetve a források és a költségek elosztása. A könyvelési iratokat tíz éven keresztül meg kell őrizni, és kérésre az állam különböző testületeinek rendelkezésére kell bocsátani.
- (28) A 4. cikk a kamatlábat 4,45 %-ban rögzíti az előlegek FPAP által az OFIMER részére történő visszafizetésére vonatkozóan. A 2004. november 12-i szerződés tárgyát képező 15 millió EUR-t legkésőbb 2006. november 1-jéig; a 2005. május 27-i szerződésben foglalt 10 millió EUR előleget legkésőbb 2007. november 1-jéig, míg a 2005. október 11-i szerződésben foglalt 40 millió EUR-t legkésőbb 2007. július 1-jéig kell visszatéríteni.
- (29) A francia állam és az alap között létrejött három (esetlegesen négy) szerződésre figyelemmel az FPAP az alapító okirat 2. cikkében leírt első célkitűzés keretében (a gázolaj árának ingadozásához kapcsolódó kockázatok kezelésének lehetővé tétele a halászati vállalkozások számára) tehát kettős tevékenységet folytat:
- a) a kőolajárak ingadozásának kezelése a kőolajipari termékek ágazatában működő határidős piacokon vásárolt opciók segítségével; valamint

b) a magas kölajárak következtében az alap tagsága által fenntartott hajók számára keletkező többletköltségek részleges kompenzálása, valahányszor az üzemanyag ára meghalad egy bizonyos küszöböt.

- (30) Ami az állami támogatást illeti, az alapot a fenti két aspektusból kell megvizsgálni: egyrészt mint a határidős piacokon gazdasági szereplőként fellépő szervezetet, másrészt mint olyan érdekképviselőt, amely kárpótolja a halászati vállalkozásokat az üzemanyagárak miatt elszenvedett költségek egy része után, csökkentve működési költségeiket.

2.2. A hivatalos vizsgálati eljárás elrendelésének indokolása

- (31) A hivatalos vizsgálati eljárás megindításának indokai a következők voltak.

2.2.1. A határidős piacokon vásárolt opciók kérdése

- (32) Az FPAP-nak nyújtott előleg 4,45 %-os kamattal nyújtott rövid távú hitelnek tekinthető. A Bizottság ugyanakkor megjegyzi, hogy az alap semmilyen ingatlan vagyonnal nem rendelkezik, és hogy saját tőkéje rendkívül csekély, mivel kizárólag a tagok által fizetett tagdíjából származik. Éppen ezért egy bankintézet soha nem nyújtott volna hasonló kölcsönt a számára.
- (33) Az alap következőképpen pénzügyi előnyben részesült a többi – ugyanezen határidős piacokon tevékenykedő – vállalkozáshoz képest. Ez az előny az alapnak nyújtott állami támogatásnak minősül. Ez a támogatás az EK-szerződés 87. cikkében, illetve a Bizottság által az állami támogatások elemzésével kapcsolatban elfogadott iránymutatásokban foglalt egyik rendelkezés alapján sem tekinthető a belső piaccal összeegyeztethetőnek.

- (34) Másrészt a fenti tevékenységnek köszönhetően az FPAP tagságát alkotó halászati vállalkozások csökkentett áron vásárolhatnak üzemanyagot. Ez azt jelenti, hogy a támogatás nyomán csökkennek az alpból részesülő vállalkozások működési költségei. Márpedig a halászati és akvakultúra-ágazat számára nyújtott állami támogatások felülvizsgálatához elfogadott iránymutatások⁽³⁾ 3.7. bekezdése alapján az ilyen típusú működési támogatást, amely semmilyen kötelezettséggel nem jár, rendes esetben a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni.

2.2.2. A halászati vállalkozások részére az üzemanyag-vásárláshoz kapcsolódó költségek egy része után nyújtott kompenzáció kérdése

- (35) E szempontból is olyan támogatással van dolgunk, amely csökkenti az FPAP tagságát alkotó vállalkozások termelési költségeit. A támogatás tehát az EK-szerződés 87. cikkében, illetve a Bizottság által az állami támoga-

tások elemzésével kapcsolatban elfogadott iránymutatásokban foglalt egyik rendelkezés alapján sem tekinthető a belső piaccal összeegyeztethetőnek. A halászati ágazattal kapcsolódó egyedi iránymutatások 3.7. bekezdése szerint az ilyen típusú, semmilyen kötelezettséggel nem járó működési támogatásokat a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni.

2.2.3. Következtetés

- (36) A rendelkezésre álló információk összességére figyelemmel a Bizottság arra az álláspontra jutott, hogy komoly kétségek merülnek fel a szóban forgó támogatási intézkedésnek a közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban, amely egyszerre nyújt előnyt az FPAP-nak és a tagságát alkotó halászati vállalkozásoknak.

3. FRANCIAORSZÁG ÉS AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI

3.1. Franciaország észrevételei

- (37) Franciaország 2006. április 21-én kelt válaszában ismertette észrevételeit. A későbbiek során a francia hatóságok semmilyen kiegészítő észrevételt nem fogalmaztak meg az FPAP, illetve az MQA ügyvédi iroda által kifejtett érvekkel kapcsolatban.
- (38) Franciaország azzal érvel, hogy a Bizottság elemzésének az állam által nyújtott előleg természetére és nyújtásának körülményeire, nem pedig az FPAP tevékenységére kellene összpontosítania.
- (39) Ezzel kapcsolatban a francia hatóságok a következőket jegyik meg:
- az alkalmazandó kamatlábak magasabbak a Bizottság által a kedvezményes kölcsönben rejlő állami támogatás meghatározásához megjelölt referencia-kamatlábaknál;
 - az intézkedés nem minősíthető állami támogatásnak mindaddig, amíg a visszafizetési határidő nem járt le. Franciaország ezzel kapcsolatban emlékeztet rá, hogy ezeket a határidőket 2006. november 1-jében, 2007. május 1-jében, illetve 2007. július 1-jében jelölték meg,
 - a Bizottság azon érve, amely szerint egyetlen bankintézet sem adott volna hasonló előleget az FPAP-nak, nem megalapozott, mivel sajátos biztosítéki mechanizmusokat lehetett volna kialakítani. Továbbá Franciaország hangsúlyozza azt is, hogy az FPAP a halászati vállalkozásokat összefogó francia szakmai struktúra, melynek célja a kölajipari határidős piacokon tevékenykedni, és hogy az alaphoz való csatlakozás szabad választás kérdése.

⁽³⁾ HL C 229., 2004.9.14., 5. o.

- (40) A Bizottság végezetül megjegyzi: Franciaország a válsághoz csatolt indokolásban (lásd e határozat (12) preambulumbekendését) jelzi, hogy „nem látszik szükségesnek bejelenteni a 12 millió EUR összegű előleg nyújtásáról született határozatot, mivel a jelen pillanatig a szerződés nem került aláírásra, de ugyanakkor el kell kerülni azt is, hogy a vizsgálat zsákutcába jusson. Azt javasoljuk, hogy jelezni kell a kialakulóban lévő elgondolást”.

3.2. Az FPAP észrevételei

- (41) A Bizottság az MQA ügyvédi irodától több, különböző tartalmú és rendszertelenül elküldött levelet kapott (a részleteket lásd e határozat (13) preambulumbekendésében), amelyek így foglalhatóak össze: egy, a *Coopération Maritime* fejlődésével ellátott, 2006. május 18-i keltezésű beadvány az FPAP főtitkárnak aláírásával; illetve az MQA kiegészítő észrevételei az FPAP részéről, amelyeket egy sor, az FPAP működésére vonatkozó dokumentum kísért (alapító okirat, működési szabályzat, tájékoztató feljegyzések, a tagdíjak adóelszámolása, a Pénzügyi Főfelügyelet és a Mezőgazdasági és Halászati Főfelügyelet közös megbízólevele).

- (42) Az MQA-tól kapott dokumentumok elemzéséből az derül ki, hogy az FPAP csatlakozik Franciaország érveire, jelezve, hogy nem lehet előzetesen megjósolni „a határidő lejáratakor az adósság egyszerű eltörlését” mindaddig, amíg a visszafizetésben semmilyen hiányosság nem tapasztalható. Egyebekben Franciaországgal ellentétben az FPAP érvelése nem a támogatás természetére vagy nyújtásának körülményeire, hanem az alap státuszára és tevékenységére összpontosít.

- (43) Az állami támogatás, illetve a közös piaccal való összeegyeztethetlenség cáfolása tekintetében a francia állam által nyújtott előlegekkel kapcsolatban az FPAP érveinek központi elemei a következőképpen foglalhatók össze:

- az FPAP nem közönséges gazdasági szereplő, hiszen olyan szakmai érdekképviselőről van szó, amely a tagok kizárólagos érdekeit tartja szem előtt a profit-szerzés törekvése nélkül, és amely „kockázatmegelőzési csoportosulásként” jött létre. Amikor tehát az FPAP egy referenciaárhoz képest kialakított kompenzációs rendszerrel megszervezi a kockázatok biztosítását, nem közönséges gazdasági szereplőként cselekszik, „hanem olyan közlejtérmék-fogyasztók szövetségként, amelyek védekezni kívánnak a piac ellen, nem pedig piaci szereplőként fellépni”. Az érdekképviselő eredetileg elvileg azért alakult, hogy önálló legyen, mivel a befizetett, de fel nem használt tagdíjak esetleges visszatérítése is terbebe volt véve. Az FPAP továbbá hangsúlyozza gazdálkodásának teljes átláthatóságát;

e tekintetben, mivel saját célra semmilyen gazdasági tevékenységet nem végez, állítólag nem lehet hatással az érintett határidős piacra. Az FPAP ezen túlmenően a Pénzügyi Főfelügyelet és a Mezőgazdasági és Halászati Főfelügyelet által elvégzett közös auditról is említést tesz,

- az FPAP állítólag nem egyetlen releváns piacon tevékenykedik, hiszen a halászati termékek piaca számos egyéb – a közös halászati politika végrehajtását jelentő nemzeti politikákból adódó – versenytörzítő hatásnak van kitéve. A piacot tehát „a regionális mikropiacok mozaikjaként” kellene elemezni. Az intézkedés ezért nem változtatja meg a kereskedelem körülményeit. Az FPAP ezen túlmenően jelzi, hogy a versenyelemzésnek elővigyázatosságnak kell lennie, mert a halászat által elszenvedett költségnövekedés, illetve a torzulások egy része „vámokból” és „bírságokból” adódik, nevezetesen a közösségi intézkedések eredményeképpen, ami egyáltalán nem felel meg a nagyméretű, nyitott piac perspektívájának.

- (44) Az FPAP közbelépése valójában a halászat regionális keretek között történő fennmaradását kívánja elősegíteni, és meg kívánja akadályozni azt, hogy a nyílt tengeri hajók visszavonuljanak a közelebbi, elérhetőbb vizekre, illetve hogy a zsákhálós halászhajók specifikusabb és kevésbé energiaigényes állományok felé orientálódjanak. A végcél a halászati erőforrások védelme, az ökoszisztéma egyensúlyának és sokféleségének megővése, egy alkalmazkodási időszak beiktatásával. Az FPAP így kívánta megelőzni a felszámolási és szerkezetátalakítási terveket, illetve a *de minimis* támogatások plafonjának tervezett megemelését. Az FPAP a fentiekre hivatkozva a következő érvekkel állt elő:

- nem volna pontos úgy fogalmazni, hogy az állam által nyújtott előlegek nem voltak feltételekhez kötve, mivel éppen ellenkezőleg, a támogatás „egy azonnali átlátható gazdálkodás (és) főként egy fenntartható politika meghatározásának feltételéhez kötött, mely utóbbit általános ellenőrzés keretében felügyelik”,

- az intézkedés több mint egyharmad része (25 millió a 65 millió EUR-ból) közvetlenül a munkavállalóknak nyújtott előlegeket érint, ezért közvetlen szociális támogatásként elemezhető,

- a támogatás rendkívüli helyzet nyomán valósult meg, mivel maga a Bizottság is elismeri az ágazat kivételes gazdasági és szociális nehézségeit,

— az FPAP megjegyzi, hogy a francia jog szerinti polgári felelősséget visel, és hogy ez a felelősség korlátlan. Éppen ezért, amennyiben nem adódik probléma az előleg visszafizetésével, a Bizottság által megjelölt kritérium, amely alapján az intézkedés állami támogatásnak minősülhet, nem kielégítő.

- (45) Végezetül az MQA észrevételei keretében átadta a költségvetési miniszter által az FPAP-hoz intézett két levél másolatát, amelyekből kiderül, hogy az FPAP és valamennyi tagja adóügyi könnyítésekben részesültek. Ezek az intézkedések az FPAP esetében a társasági adó alóli mentességet jelentik, illetve minden bizonnyal az iparűzési adó alóli mentességet is, míg a halászhajó-tulajdonosok számára azt a lehetőséget, hogy az érdekképviseltek befizetett tagdíjakat levonhatják adóköteles jövedelmük adóalapjából.

4. A TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

- (46) Ez a határozat nem érinti a (45) preambulumbekkezdésben említett adókedvezményeket. A Bizottságnak ugyanis a hivatalos vizsgálati eljárás megindításának pillanatában nem volt tudomása ezekről. Ezek az adókedvezmények külön specifikus elemzés tárgyát képezik az NN 38/2007 számú ügy keretében, annak meghatározása érdekében, hogy állami támogatásnak felelnek-e meg, illetve ha igen, összeegyeztethetők-e a közös piaccal.

- (47) Az FPAP tevékenységének célját az állami támogatások tekintetében kettős aspektusból kell megvizsgálni:

— egyrészt az FPAP célja pénzügyi opciók vásárlása a határidős piacokon. Bár a dokumentumok nem mondják ki konkrétan, de a szóban forgó határidős piacok nyilvánvalóan a kőolaj és a kőolajszármazékok határidős piacai. Ebből tehát arra következtethetünk, hogy az FPAP – miközben szakmai érdekképviselő formájában alakult meg – valójában a határidős piacokon opciók vásárlásával foglalkozik, éppúgy, ahogyan bármely, a hasonló piacokon tevékenykedő közönséges magánvállalkozás tenné, a piacgazdaság törvényei szerint működve. A határidős piacokon megszerzett opciók vásárlásához nyújtott támogatást az e határozat alábbi, 4.1. pontjában elemezzük részletesen,

— másodsorban az FPAP célja, hogy kifizesse a halászati vállalkozásoknak az átlagos havi referenciaár és – a 2004. november 12-i, illetve a 2005. május 27-i szerződés szerint – a „maximális fedezett ár”; avagy

– a 2005. október 11-i szerződés szerint – a literenkénti 30 eurocent közötti árkülönbözetet. Az átlagos havi referenciaárát az FPAP állapítja meg. Az FPAP által a halászati vállalkozásoknak az üzemanyagvásárláshoz folyósított kompenzációkat e határozat alábbi, 4.2 pontjában elemezzük.

4.1. Az FPAP-nak nyújtott támogatás: a határidős piacokon pénzügyi opciók vásárlásához nyújtott támogatás

4.1.1. Az állami támogatás megléte

4.1.1.1. Az FPAP az EK-szerződés 87. cikke szerinti vállalkozás

- (48) Először is fontos meghatározni, hogy az FPAP vállalkozásnak minősülhet-e. Amennyiben nem, a 87. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható az FPAP-ra. E kérdéssel kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint a versenyjog kontextusában a „vállalkozás” fogalmába minden gazdasági tevékenységet folytató jogi személy beletartozik, függetlenül jogi státuszától, illetve finanszírozási módjától⁽⁴⁾. Minden, egy adott piacon termékek és szolgáltatások nyújtásából álló tevékenység gazdasági tevékenységnek minősül⁽⁵⁾.

- (49) A nyersanyag-kereskedelemben határidős piacain tevékenykedő vállalkozások rendes esetben a piacgazdaság szabályainak megfelelően működő, magántulajdonban lévő vállalkozások. A szóban forgó piacokon bonyolított tranzakciók célja a szereplők szemszögéből annak a ténynek a kihasználása, hogy az adott termék felvásárlási ára – ha a jövőben a rendes piaci áron kellene azt beszerezni – eltér az opcióban foglalt ártól. A hasonló piacokon tevékenykedő szereplők tehát az árak alakulásának bizonytalanságából adódó kockázatot viselik. Jelen esetben az FPAP ténylegesen a kőolajtermékek határidős piacának szereplőjeként lépett fel. Ezzel egyúttal a halászati ágazat gazdasági szereplőjévé is vált, hiszen a CECOMER vállalat – az FPAP alapító tagja és ügyvezetője, illetve a halászati szövetkezetek felvásárlási központja – részére eltérő üzemanyagárat biztosít attól, mint ha a vállalat a rendes piaci áron vásárolna üzemanyagot. Ha az opciószerzésre irányuló tranzakció, amely természeténél fogva spekulatív jellegű művelet, sikeresnek bizonyul, a szövetkezeteknek tovább engedményezett üzemanyagár alacsonyabb a piaci árfolyamnál. Az FPAP tehát kockázatot vállal abban a reményben, hogy

⁽⁴⁾ A Bíróság 1993. február 17-i ítélete a C-159/91, illetve a C-160/91 számú, AGF-Cancava egyesített ügyekben, EBHT 1993, I-637. o.

⁽⁵⁾ A Bíróság 2006. január 10-i ítélete a C-222/04 számú, Cassa di Risparmio ügyben, EBHT 2006, I-289. o.

a kockázatvállalás pénzügyi szempontból előnyösnek bizonyul. A halászati szövetkezetek pedig a maguk részéről a szóban forgó üzemanyagot továbbértékesítik a halászati vállalkozásoknak, a CECOMER-től szerzett árak megfelelő áron. Az FPAP által a CECOMER nevű kiskereskedői szövetkezettől beszerzett üzemanyag tulajdonának átruházásához kapcsolódó tranzakciók nem ismertek a Bizottság előtt; ugyanakkor azonban – jóllehet a CECOMER egyike az FPAP alapító tagjainak – két független jogi személy közötti tranzakciókról van szó. Ezeket az üzemanyag tulajdonának átruházásához kapcsolódó tranzakciókat szerződéses jellegű tranzakciókként kell elemezni; jóllehet minden valószínűség szerint vannak egyedi sajátosságaik, a tranzakciókat szabályozó szerződéseket ennek ellenére magánjogi egyezségeknak, vagyis magánjogi szerződéseknek kell tekinteni. Mivel az FPAP tevékenysége abban áll, hogy tranzakciókat bonyolít a kőolajtermékek határidős piacán, a vásárolt termékeket pedig később tovább engedményezi a CECOMER kereskedelmi vállalkozásra, ez a tevékenység egyértelműen gazdasági természetű. A hivatalos vizsgálati eljárást elrendelő határozatában egyébként a Bizottság megjegyezte: „Az FPAP működésének célja a határidős piacokon opciók vásárlását bonyolítani. Jóllehet a dokumentumok nem pontosítják, de a szóban forgó határidős piacok nyilvánvalóan a kőolaj és a kőolajszármazékok piaci. Mindez azt mutatja, hogy az FPAP – bár érdekvégsételek formájában alakult meg – a szóban forgó határidős piacokon opciók adás-vételével foglalkozik, ahogy bármely, a hasonló piacokon és a piactgazdaság szabályai szerint működő rendes magánvállalkozás tenné”. Válaszaikban Franciaország és az FPAP nem vitatták, hogy az FPAP hasonló opcióvételi és -eladási tranzakciókat bonyolít. Franciaország nem kívánt észrevételt fűzni a kérdéshez; ami az FPAP-t illeti, megelégedett azzal, hogy kijelentse: „Az FPAP tranzakciókat bonyolított az áruk világpiacán brókerekkel és szakosodott pénzügyi intézményekkel közösen. Nehéz ennél élesebb versenyt produkáló, kiterjedtebb és ingadozóbb piacot elképzelni. Márpedig az alap semmilyen tarifális előnyben vagy egyedi feltételben nem részesült a piac többi szereplőjével szemben. (...) A kérdés tehát az alapnak megelölgeezett összegek eredetére korlátozódik”; az FPAP tehát nem vonja kétségbe a Bizottság azon állítását, amely szerint a határidős piacokon közönségs gazdasági szereplőként tevékenykedik. Megjegyzendő továbbá, hogy az FPAP szerepe egyáltalán nem feleltethető meg a közpénzek közérdekből történő kezelésének. Nem tekinthető továbbá az állam vagy valamely állami felügyelet alá tartozó szervezet által az állami hatáskörből adódóan élvezett előjog gyakorlásának sem.

(50) Az FPAP-t tehát egyértelműen a közösségi versenyjog szerinti vállalkozásnak kell tekinteni. Nem szükséges tehát közelebbről megvizsgálni sem működésének jellegét, sem jogi státuszát. Nevezetesen az a tény, hogy adott esetben non-profit szervezetként működik, nem releváns a kérdésben. Amennyiben egyébként az FPAP-t saját szavaival „olyan kőolajtermék-fogyasztók szövetségének” tekintjük, „amelyek védekezni kívánnak a piac ellen, nem pedig piaci szereplőként fellépni”, e „fogyasztók” is valójában gazdasági szereplők (tenger-

hasznosító szövetkezetek és halászati vállalkozások), amelyek termelési költségeik csökkentésére törekednek. A fenti, gazdasági szereplők részéről tökéletesen logikus reakció miatt ugyanakkor e szereplőket nem lehet a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti egyéni fogyasztóknak tekinteni, amely cikk engedélyez bizonyos, egyéni fogyasztók részére nyújtott szociális jellegű támogatásokat. A Franciaország, illetve maga az FPAP által az utóbbi státuszára, működési módjára, célkitűzéseire, illetve a kőolajtermékek piacán elfoglalt specifikus helyzetére vonatkozóan felhozott érveket a Bizottság nem veheti figyelembe.

4.1.1.2. A magánhitelező elve ⁽⁶⁾

- (51) A Bizottság megítélése szerint a vizsgált ügyben a magánhitelező elvének alkalmazása alapján megalapozottan feltételezhető az állami támogatás megléte.
- (52) A három, ismert feltételek mellett nyújtott előlegből származó összeget 4,45 %-os kamatláb alkalmazása mellett kell visszafizetni. Ami a lehetségs negyedik, 12 millió EUR összegű előleget illeti, feltételezhető, hogy ennek nyújtása a korábbiakkal azonos vagy azokhoz igen hasonló feltételek mellett történt. Az állam által biztosított tőke tehát a gyakorlatban a fenti kamatláb alkalmazása mellett nyújtott kölcsönnek felel meg. Ez a kamat valóban magasabb a Bizottság által a kedvezményes kölcsönökben meglévő állami támogatáselem meghatározására alkalmazott referencia-kamatlábnál, amely 2004-ben 4,43 %-ban ⁽⁷⁾, 2005. január 1-jétől pedig 4,08 %-ban került megállapításra ⁽⁸⁾. Következésképpen elvileg az állami előlegekben nem lehetne állami támogatást feltételezni, amennyiben ezeket az előlegeket a piactgazdaság rendes feltételei mellett nyújtották volna.
- (53) A Bizottság szerint azonban ezeket az előlegeket nem a rendes piaci feltételek mellett nyújtották, mivel egyetlen magánhitelező sem lett volna hajlandó a szóban forgó összegeket meghitelezni, semmilyen garancia nem lévén az FPAP tevékenységének életképességére, illetve a határidőre történő visszafizetés valószínűségére nézve.
- (54) Az FPAP alaptőkéje a tagok tagdíjaiból képződött (lásd a (23) és (25) preambulumbekendést). Sem Franciaország, sem az FPAP nem szolgáltat számszerű adatokkal az említett tagdíjakból származó forrásokra nézve. A 2006. április 21-i válaszhoz csatolt érvelés szerint a francia hatóságok úgy vélekednek, hogy „a 2005. december 6-i válasz kidolgozásakor ezeket az információkat a tervezet tartalmazta volna, de a minisztériumközi jóváhagyás során később törölték őket”, és hogy „jelenleg nem látszik szükségesnek válaszolni a kérdésre”.

⁽⁶⁾ A Bíróság 1999. április 29-i ítélete a C-342/96. sz. Spanyolország kontra Bizottság ügyben, EBHT 1999, I – 2459. o.; a Bíróság 1999. június 29-i ítélete a C-256/97. sz. DMTransports ügyben, EBHT 1999, I – 3913. o.; az Elsőfokú Bíróság 2002. július 11-i ítélete a T-152/99. sz. Andrès Molina ügyben, EBHT 2002, II-3049. o.

⁽⁷⁾ HL C 307., 2003.12.17., 11. o.

⁽⁸⁾ HL C 220., 2005.9.8., 2. o.

- (55) A Bizottság azonban feltételezi, hogy viszonylag szerény összegekről van szó, a költségek valószínű mértékéhez viszonyítva. Az FPAP főtitkárnak aláírását viselő beadványban, az FPAP 2004 novemberi „részletes működési szabályzatában”, illetve az FPAP 2006 januári „tájékoztató feljegyzésében” szereplő utalások alapján ugyanis lehetőség nyílik nagyjából felbecsülni ezt az összeget: körülbelül 2 500 tag (az FPAP tagságának létszáma a francia hatóságok szerint) fizette be a 150 EUR tagdíjat, ami 375 000 EUR-nak felel meg, amihez hozzáadódnak a szoros értelemben vett kockázati garanciát fedező tagdíjak (lásd a (25) preambulumbekendést). Feltételezve, hogy a garancia a teljes elfogyasztott gázolajmennyiségre vonatkozik, és az FPAP tájékoztatásának megfelelően egy 24 méteres fenékhálós halászahajó indikatív fogyasztását véve alapul (körülbelül heti 10 tonna üzemanyag), továbbá évente maximum 48 hetes tevékenység – vagyis 480 tonna összefogyasztás – feltételezése mellett (jóllehet a tevékeny hetek száma valószínűleg közelebb van a 38–40-hez, mint a 48-hoz), az FPAP hozzájárulásának egységértékével, azaz literenként 0,0035 EUR-ral számolva a 2 500 hajó viszonylatában összesen évi 4 200 000 EUR összeget kapunk. A tagdíjak harmadik forrása az alapító okiratban foglalt azon lehetőségéből adódik, hogy az érdekképviselő – a tagság maximum 5 %-ának erejéig – tagjai közé fogadhat bármely olyan személyt, aki „készen áll erkölcsi támogatást nyújtani az érdekképviselőnek”. Ez minden bizonnyal jelentéktelen összeget jelent. Mivel az érdekképviselőnek erkölcsi támogatást nyújtó személyek számáról, illetve az általuk fizetett tagdíjról semmilyen adat nem áll rendelkezésre, feltételezzük egy igen magas, 125 000 EUR nagyságrendű kiegészítő bevételt (125, a halászati tevékenységekhez nem kapcsolódó tag, vagyis az FPAP által engedélyezett maximális szám [a 2 500 fős tagság 5 %-a] × 1 000 EUR).
- (56) A különböző tagdíjakból befolyó bevételek tehát összesen 4 200 000 + 375 000 + 125 000, azaz 4 700 000 EUR-ra rúghatnak évente. Ez egy rendkívül optimista feltételezés, amely egy 24 méteres, évente 48 héten keresztül tevékenykedő fenékhálós halászahajó indikatív fogyasztása alapján került kiszámításra, és amely a teljes elfogyasztott üzemanyag-mennyiséget biztosítottnak veszi. A Bizottság csak azért döntött e kalkuláció mellett, hogy meghatározhassa, mennyi lehetett elvileg az FPAP bevételeinek maximális összege. Ha azonban tekintetbe vesszük azt a tényt, hogy Franciaország közlése alapján a tagságot alkotó hajók száma 2 385, amelyek között nem elhanyagolható arányban találhatók 12 méternél rövidebb, part menti halászatot folytató hajók, melyek éves üzemanyag-fogyasztása közelebb áll a 200 tonnához, mint a fenti kalkulációban megjelölt 480 tonnához, valószínűsíthető, hogy a valós összeg a fenténél lényegesen alacsonyabb lehet. Mivel ugyanis a francia halászflootta mintegy 1 500 darab 12 méternél hosszabb halászahajót számlál, és az ilyen méretű hajók 95,3 %-a az FPAP által biztosítva van⁽⁹⁾, ami mintegy 1 400 hajót jelent, arra a számításra juthatunk, hogy további mintegy 1 000 darab 12 méternél rövidebb hajó is igénybe veszi az FPAP szolgáltatásait. A szervezet éves bevételeinek végösszege tehát minden valószínűség szerint jóval alacsonyabb a megjelölt 4,7 millió EUR összegnél.
- (57) A bevételekre vonatkozó fenti hipotetikus számítások ismertetését követően a Bizottság megjegyzi, hogy az FPAP egyrészt nyilvánvalóan nem rendelkezik ingatlan vagyonnal, másrészt a kizárólag a tagok tagdíjaiból összeadódó ingó vagyona is igen korlátozott. Ezért a Bizottság szerint a piacgazdaság rendes körülményei között egy – például az önmagát saját szavaival „a halászati ágazat természetes partnereként” hirdető Crédit Maritime-hoz hasonló – bank soha nem hitelezte (vagy az állam és az FPAP közötti szerződés terminusával élve „előlegezte”) volna meg a kérdéses összegeket (vagy akár csak azok egy részét) az FPAP-nak a határidős piacokon folytatott ügyletekhez anélkül, hogy előzetesen nem kapott volna ésszerű garanciákat a hitel határidőre történő visszafizetésének valószínűségére nézve.
- (58) Franciaország ellenvetése szerint ez a következtetés „a banki szervezeteknél lefolytatott bármiféle vizsgálat alapját nélkülöző pusztán feltételezés”, illetve hogy „biztosítéki rendszerek kerültek volna kidolgozásra”. A Pénzügyi Tanácsadók és Szakértők Országos Kamarája által harmincöt bank körében elvégzett felmérés⁽¹⁰⁾ azonban meglehetősen világos képet ad a francia bankintézetekben az ügyfeleknek nyújtott hitelekkel kapcsolatban alkalmazott normákról. Az ügyfelekhez kapcsolódó hitelkockázat csökkentésére irányuló törekvésekben a bankintézetek vezetői bizonyos mutatókon alapuló normaplaforok betartását írják elő, amelyek alapján elemezhető az adott vállalkozás pénzügyi állapota és a hitel visszafizetésére való képessége – ezek a normák különböző kritériumokra épülnek, mint például a saját tőke, a mérlegkimutatás, a határidős eladósodottság szintje, az üzleti forgalom és a pénzügyi költségek. Az elemzés alapján megállapítható, hogy ha a „saját tőkéhez viszonyított globális eladósodottsági” mutató 2,50 fölött van, olyan kockázati veszjelzés jelenik meg, amely ha véglegesen nem is akadályozza meg a hitelnyújtást, de a bankot fokozott garanciák követelésére készíti. Az

⁽⁹⁾ A hivatalos vizsgálati eljárás megindítására vonatkozó határozatban foglaltakkal ellentétben az e kategóriába tartozó hajók (12 méternél hosszabb hajók) nem az FPAP tagságának 95,3 %-át alkotják. A valóságban az érintett kategóriába tartozó hajók 95,3 %-a veszi igénybe az FPAP biztosítását.

⁽¹⁰⁾ N. COULON: „A vállalkozások eladósodottságára vonatkozó új banki ráták”, BANQUE, 511. szám, 1990. december, idézi: Alain Galesnes, in: *Le diagnostic bancaire de l'entreprise* („A vállalatok banki diagnózisa”), in: Editions du Centre d'Etudes et de Recherches Financières appliquées (CEREFIA), Rennes, 1994/2004.

FPAP esetében, ha a 65 milliós előleget a saját tőkére vonatkozó fenti optimista becsléshez viszonyítjuk (4,7 millió EUR, lásd az (56) preambulumbekendést), a mutató 13,82 lesz, vagyis a kockázati plafon közel hatszorosa. Természetesen amennyiben az előlegek valós összege ennél magasabb (77 millió, tekintettel a (22) preambulumbekendésben említett valószínűsíthető 12 milliós előlegre), vagy a saját tőke a valóságban jelentősen kevesebb, ez a hipotetikus mutató még ennél is magasabb lesz. Ilyen kockázati szint mellett egy banki intézmény még akkor sem lett volna hajlandó hitelnyújtáson gondolkodni, ha a tárgyi biztosítékok (például a vásárlási opciók vagy az FPAP által felhalmozott üzemenyagkészletek elzálogosítása) vagy a személyes biztosítékok (zálogbejegyzés a tagok személyes vagyonára vagy a hajóik elzálogosítása) bevonása ténylegesen része a fizetési képtelenségi kockázat minimalizálására szolgáló banki technikáknak. Megjegyzendő azonban, hogy amennyiben személyes vagyoni garanciákat követeltek volna a tagoktól, a halászati vállalkozások minden bizonnyal jobban vonakodtak volna belépni az FPAP-ba. Egyéb technikák is léteznek az ügyfélkockázat áthárítására, illetve megosztására, például a hitel több bank által történő társfinanszírozása, viszontbiztosító társaságok bevonása vagy regionális, illetve megyei garancia-alapok támogatása (melyeket magukat is viszontbiztosítók garantálnak), de garanciát minden esetben csak alapvetően egészséges és potenciálisan nyereséges vállalkozásoknak nyújtanak, és maximum az adósság 50%-nak erejéig (azaz az FPAP esetében valamivel több mint 30 millió EUR-ig, ami még mindig a kockázati plafon közel háromszorosának megfelelő kockázatot hordoz magában).

(59) Amikor Franciaország a fenti technikák kapcsán megjegyzi, hogy biztosítékrendszereket „lehetett volna” kialakítani, burkoltan elismeri, hogy jelen esetben ilyenmire nem kerül sor, és hogy az állam anélkül folyósította az előleget, hogy a bankintézményekben szokásoshoz hasonló garanciákra törekedett volna. Ilyen feltételek mellett a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Franciaország nem magánhitelezőként viselkedett, és nem kapott semmilyen garanciát arra nézve, hogy az FPAP képes lesz visszafizetni a rendelkezésére bocsátott pénzeszegeket.

(60) Az FPAP egyébként az Igazgatótanács útján közölte, hogy a francia jog szerint polgári jogi felelősséget vállal, és hogy ez a felelősségvállalás korlátlan, hozzáteve, hogy az érdekképviselő jelentős összegű felelősségvállalást vonhat magával. A Bizottság megjegyzi, hogy igen jelentős összegek foroghatnak kockán az FPAP-hoz hasonló szervezetek esetében, és hogy a határidős piacokon bonyolított tranzakciók jelentős kockázattal bírnak, és komoly veszteségeket vonhatnak maguk után. Mindezek alapján semmi nem utal arra, hogy az FPAP jelentős veszteségek esetén a tagok részéről kellő garanciát kapna. A benyújtott dokumentumok (alapító

okirat, működési szabályzat, tájékoztató feljegyzés) nem utalnak hasonló mechanizmus létezésére. A dokumentumokban szereplő egyetlen pénzügyi kitétel a tagdíjra vonatkozik, mellyel kapcsolatban annyit jelez, hogy az a tagok esetleges kilépése esetén az érdekképviselő tulajdonában marad (10. cikk). Másrészről a Bizottság megjegyzi, hogy az 1884. március 21-i törvény, amely az FPAP működését szabályozza, a Franciaországban szakmai érdekképviselőket alapítását lehetővé tevő jogszabály. Bizonyosan nem felel meg e törvény szellemének gazdasági, és ebből adódóan pénzügyi felelősség vállalására készíteni az érintett érdekképviselő tagjait. Következésképpen jelentős pénzügyi veszteség esetén a Bizottság nem érti, hogyan kompenzálhatná e veszteséget az FPAP tagjai.

(61) Mindezen elemek figyelembevételével a Bizottság úgy véli, hogy a jelen esetben nem tartották tiszteletben a magánhitelező elvét.

4.1.1.3. Állami forrásból nyújtott pénzügyi előny megléte

(62) A Bizottság úgy véli, hogy a tagok különböző tagdíjaiból származó bevételek becsült összege – még a maximális becsülés esetén is – soha nem tette volna lehetővé az FPAP számára, hogy külső finanszírozás bevonása nélkül tranzakciókat bonyolítson egy határidős piacon. Ezt a külső finanszírozást az állam biztosította az OFIMER-en keresztül minimum három kincstári előleg formájában, mely részletekben 2004 november és 2005 október között került kifizetésre, és összege a Franciaország által közölt információk alapján 65 millió EUR volt. Valószínűleg egy további 12 millió EUR összegű előleget is folyósítottak; a (22) preambulumbekendésben említett dokumentum megfogalmazása alapján feltételezhető, hogy a dokumentum elkészítésének időpontjában a szerződés aláírása folyamatban volt.

(63) Franciaország nem szolgált olyan tényelemmel, amely ellentmondana ennek az elemzésnek. Az említett dokumentumban egyébként a következő olvasható: „az FPAP (a Bizottság véleménye szerint) az állam visszatérítendő előlege nélkül saját forrásaiból nem bonyolíthatott volna tranzakciókat. Ez ellen az érvelés ellen semmilyen ellenérv nem hozható fel”. A Bizottság szerint ezeket az előlegeket továbbá olyan feltételek mellett nyújtotta az állam, amelyek nem felelnek meg a rendes piaci körülményeknek (lásd e határozat (51)–(61) preambulumbekendését).

- (64) A Bizottság egyebekben megjegyzi, hogy sem Franciaország, sem az FPAP nem közölt a Bizottsággal számadatokat az FPAP által a határidős piacokon befektetett összegekre, vagy a piacokon bonyolított tranzakciók eredményére vonatkozóan. A fent idézett érvelés szerint a francia hatóságok szánt szándékkal választották az információk visszatartását; a dokumentumban ugyanis a következő áll: „ezeket az elemeket közölni lehetne a Bizottsággal; ugyanakkor azonban helyénvaló mérlegelni, mennyire áll érdekünkben ezen elemek átadása a jelen szakaszban”. A Bizottság megállapítja, hogy ezeket az elemeket nem juttatták el hozzá, sem levélben, sem utólagos közlés formájában.
- (65) Végezetül Franciaország, illetve az FPAP és Igazgatótanácsa úgy véli, hogy a Bizottság előzetesen mindaddig nem feltételezheti az állami támogatás meglétét, amíg a kölcsön visszafizetésében problémák nem merültek fel (Franciaország: „a visszatérítendő előleg nem minősíthető állami támogatásnak mindaddig, amíg a visszafizetési határidő nem járt le”; FPAP: „vajon ez az összeg vissza fog e térülni vagy sem? Ez a fő kérdés, amelyet a Bizottság feltesz magának”; MQA: „a Franciaország által az FPAP-nak nyújtott kölcsönök egyike sem járt le. A jelen szakaszban semmiféle visszafizetési probléma, és semmi olyan jelzés nem merült fel a francia állam részéről, amely arra utalna, hogy az adósságot a lejártakor egyszerűen törölni kívánják”). A Bizottság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy az FPAP-nak nyújtott állami támogatás megítélése elsősorban Franciaország azon döntéséhez kapcsolódik, hogy olyan kölcsönt nyújt az FPAP-nak, amelyhez az egyébként nem juthatott volna hozzá, függetlenül attól, hogy a visszafizetési határidőket betartották-e. Éppen ezért, amikor a Bizottság kétségbe vonja az FPAP fizetőképességét a kölcsön lejártakor, annak elsődleges oka az, hogy az FPAP fizetőképessége a banki intézmények kölcsönnyújtási feltételeivel kapcsolatban elsődleges értékelési szempontot jelentettek, nem pedig az, hogy a Bizottság a kölcsön egyszerű pénzügyi támogatássá történő átalakítására gyanakodna.
- (66) Ebből a szempontból, ha kiderülne, hogy az előleg a megadott határidőn belül, vagy akár egyáltalán nem került visszafizetésre, ez egyszerre erősítené meg azt a tényt, hogy az FPAP nem képes külső pénzügyi hozzájárulás nélkül véghezvinni az alapító okiratban meghatározott tranzakciókat, illetve azt, hogy ezt a finanszírozást egy banki intézmény rendes piaci feltételek mellett nem biztosította volna számára. Ezzel kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy Franciaország nem tájékoztatta az FPAP-nak nyújtott előlegek esetleges visszatérítéséről. Ezeket az előlegeket a 2004. november 12-i szerződésben lekötött 15 millió EUR összeg esetében 2006. november 1-jén, a 2005. május 27-i szerződésben szereplő 10 millió EUR összegű előleg esetében 2007. május 1-jén, a 2005. október 11-i szerződésben szereplő 40 millió EUR összegű előleg esetében pedig 2007. július 1-jén kellett (lásd a (21) preambulumbekendést) visszafizetni. Ami az FPAP részére nyújtott esetleges negyedik előleget illeti (lásd a (22) preambulumbekendést), sem a szerződéskötés, sem a lejárati időpontja nem ismert.
- (67) A három ismert visszafizetési határidő mostanra lejárt. Az első szerződés már akkor lejárt, amikor Franciaország 2006. november 27-én, a hivatalos vizsgálati eljárást elrendelő határozatot követően elküldte legutóbbi levelét. A Bizottság úgy véli, hogy amennyiben ez az előleg ténylegesen visszafizetésre került volna, Franciaország vagy az FPAP késlekedés nélkül értesítette volna róla a Bizottságot, hiszen a Bizottság elemzésének cáfolatául felhozott egyik érv az volt, hogy ezeket az előlegeket nem lehet állami támogatásnak tekinteni mindaddig, amíg a visszafizetés határideje nem járt le. Semmi kétség, hogy amennyiben az első előleg visszafizetése megtörtént volna, Franciaország 2006. november 27-i levelében közölte volna ezt a tényt a Bizottsággal, és ugyanígy tett volna a 2007. május 1-jén, illetve július 1-jén lejárt második és harmadik, illetve az esetleges negyedik előleg esetében is. Egyébiránt a szaksajtóban megjelent visszhangok is arra látszanak utalni, hogy eddig nem történt visszafizetés. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az eredetileg előleg formájában nyújtott támogatás a későbbiekben közvetlen támogatássá alakult át.
- (68) Következésképpen a fentiekben felsorolt indokok alapján a Bizottság úgy véli, hogy az állam által nyújtott előlegek állami források felhasználásával nyújtott pénzügyi előnyöknek minősülnek.
- 4.1.1.4. A tagállam által nyújtott pénzügyi előny megléte
- (69) A Bizottság megjegyzi, hogy az állam és az FPAP között létrejött három szerződés szerint a folyósított állami finanszírozás célja a nemzetközi kőolajárak ingadozásával szemben való garancianyújtás mechanizmusainak kialakítása, és hogy e mechanizmus segítségével az FPAP pénzügyi opciókat szerezhet a határidős piacokon. Nyilvánvaló márpedig, hogy az FPAP induló tőkéje, amelyet kizárólag a tagok által befizetett tagdíjak biztosítottak, nem tette volna lehetővé számára hasonló tranzakciók lebonyolítását, legalábbis nem ilyen méretekben, mint ahogy végül sor került rájuk. Az első, 2004. november 12-i keltezésű szerződés jelzi, hogy

a 15 millió EUR összegű előleg célja „a rendszer beindításának lehetővé tétele”. Az FPAP tehát valóban a szóban forgó előlegeknek köszönhetően tudott jelentős méretekben opciószerzési tranzakciókat bonyolítani a határidős piacokon.

(70) Másként fogalmazva nyilvánvalóvá vált, hogy az állam konkrét intézkedéssel támogatta az érdekképviselő formájában létrejött FPAP megalakulását, illetve a kőolajtermékek piacán történő szerepvállalását, miközben a tevékenység nem felel meg egy érdekképviselő rendes tevékenységének, és az FPAP privát piaci szereplőkkel került versenyhelyzetbe – ami nem felel meg a rendes piaci körülményeknek. Franciaország egyébként 2005. október 7-től fogva elismerte, hogy „a kormány bátorította a halászathoz kapcsolódó kockázatok megelőzésére szolgáló alap létrehozására irányuló, a szakma szereplői által kezdeményezett eljárást. A szakma szereplői által kezelt alap lehetővé teszi a halászok számára (...) pénzügyi kapacitásai egyesítését, hogy pénzügyi opciókat vásároljanak a határidős piacokon, így biztosítva magukat az üzemanyagárak ingadozásának kockázatai ellen”, de ugyanakkor elfelejtette pontosítani, hogy az említett halászok „pénzügyi kapacitásai” az állam által folyósított előlegeknek köszönhetőek, mivel abban az időpontban már két előleg kifizetésre került. Semmi kétség afelől, hogy az FPAP-nak ugyanakkor a rendelkezésére bocsátott pénzeszegek felhasználásakor figyelembe kellett vennie az állami szervek támasztotta követelményeket is. Minisztériumközi felügyeleti szerv alakult „az FPAP-mechanizmus aktuális működésének ellenőrzésére, illetve annak felügyeletére, hogy a kiadások körülményei megfelelnek a közpénzek felhasználására vonatkozó törvényeknek és szabályoknak, egyúttal eleget téve az alapkezelők kötelezettségvállalásainak is”, jól mutatva, hogy az állam ellenőrizni kívánta, vajon az FPAP-nak nyújtott összegek a szerződésekben megjelölt célra lettek-e felhasználva.

(71) A Bizottság mindezek után – a fenti jelzések összességén alapján – úgy véli, hogy az FPAP-nak a kőolaj határidős piacán opciók vásárlására nyújtott előlegek által képviselt pénzügyi előnyök az államnak tulajdoníthatók ⁽¹¹⁾.

4.1.1.5. Versenytorzulást okozó, vagy a verseny torzításával fenyegető pénzügyi előny megléte

(72) Az FPAP pénzügyi előnyben részesült a határidős piacokon tevékenykedő többi vállalkozással szemben, akár az említett piacokon rendszeresen aktív vállalkozásokra, akár az FPAP-hoz hasonló módon szakmai érdekképviselő formájában – a többi tagállamban vagy akár magában Franciaországban – megalakult vagy potenciálisan megalakuló társaságokra gondolunk.

(73) Franciaország azzal érvel, hogy „az FPAP nem tekinthető úgy, mint az egyéb – potenciálisan ugyanezt a szerepet betöltő – magánszektorbeli struktúrákkal szemben előnyben részesített szervezet, hiszen ez az egyetlen francia szakmai struktúra, amely a halászati vállalkozásokat a határidős piacokon való opciók szerzése érdekében egyesíti”. A Bizottság erre válaszul megjegyzi, hogy az FPAP-nak a versenyszabályok fényében vizsgált helyzetét nem csak a többi – halászati vállalkozásokat egyesítő, ugyanilyen szerepet betöltő – francia struktúrához képest kell vizsgálni, hanem valamennyi, a kőolajtermékek európai határidős piacán potenciálisan tranzakciókat bonyolító francia és európai szereplőhöz képest.

(74) Az FPAP vitatja továbbá azt a tényt is, hogy privilegizált feltételekben részesült volna a határidős piacokon végzett befektetési tevékenysége során: a szervezet saját szavai szerint „az FPAP brókerekkel és szakosodott pénzügyi intézményekkel közösen tranzakciókat bonyolított az áruk világpiacán. (...) Az alap semmilyen tarifális előnyben vagy egyedi feltételben nem részesült a piac többi szereplőjével szemben”. A Bizottság nem állítja, hogy az FPAP pénzügyi előnye annak köszönhető, hogy az FPAP privilegizált bánásmódban részesült volna a többi szereplővel szemben, hanem arra mutat rá, hogy az alap kizárólag azért léphetett fel a piacon, mert az állam által biztosított, az FPAP saját pénzügyi kapacitásait meghaladó pénzügyi manőverezési szabadsággal rendelkezett, míg az állam nem kínált hasonló feltételeket a többi olyan vállalkozásnak, amelyeknek ugyanígy érdekében állt az adott piacon megjelenni (például a növekvő kőolajárak által érintett más ágazatok vállalkozásainak), vagy amelyek gazdasági, illetve kereskedelmi stratégiájukhoz kapcsolódó okokból vannak jelen a piacon (például a kőolajipari társaságoknak).

⁽¹¹⁾ A Bíróság 2002. május 16-i ítélete a C-482/99. sz. Franciaország kontra Bizottság ügyben, EBHT 2002, I-4397. o., különös tekintettel az 53–56. pontra.

(75) Az FPAP egyébiránt elismeri ezen előny meglétét. A *Coopération Maritime* által készített, a Bizottság részére át nem adott, de „A Bretagne-i Régió halászati és akvakultúra alapjai” című honlapon ⁽¹²⁾ közzétett egyik dokumentumban De Feuardent úr a Bretagne-i Régió képviselőivel tartott 2006. május 24-i megbeszélés főbb pontjait összegezve közölte: „Az állam ez idáig 65 millió EUR összegű segítséget nyújtott. Az FPAP egyébiránt több millió eurós opciós nyereséget könyvelhetett el az árupiacon, ami vitathatatlan hozzáadott értéket jelent”. A Bizottság ebből arra következtet, hogy az FPAP a kőolajtermékek határidős piacán csakis a rendelkezésére álló állami finanszírozásnak köszönhetően bonyolíthatott opciószerzési tranzakciókat, amellyel más struktúrák vagy vállalkozások nem rendelkeztek, és amelyből közvetlen profitja származott. Következésképpen az FPAP előnye versenytorzító hatású volt, vagy legalábbis a verseny torzulásával fenyegetett.

4.1.1.6. A tagállamok közötti kereskedelmet érintő pénzügyi előny megléte

(76) Azzal, hogy – De Feuardent úr szavaival – az „árupiacon” szereplőként fellépett, az FPAP egyúttal a kőolaj világpiacának is szereplőjévé vált.

(77) Tevékenysége tehát túllépte a szigorúan vett francia kereket, ami azt jelenti, hogy helyénvaló úgy tekinteni az FPAP-nak nyújtott pénzügyi előnyöket, mint amelyek hatással voltak a tagállamok közötti kereskedelemre.

4.1.1.7. Következtetés

(78) A vizsgált eset tehát egyesíti az állami támogatás meglétének megállapításához szükséges mind a négy feltételt: az FPAP részére folyósított előlegek állami forrásból származnak, az előnyök az államnak tulajdoníthatók, versenytorzuláshoz vezetnek, vagy a verseny torzításával fenyegetnek, és hatással vannak a tagállamok közötti kereskedelemre. Az FPAP részére nyújtott támogatás tehát az EK-szerződés 87. cikke szerinti állami támogatás, ami az alaptőkének az államkincstártól származó és a kőolajtermékek határidős piacán opciók vásárlására fordított részét illeti.

4.1.2. A közös piaccal való összeegyeztethetőség

(79) Amint az állam és az FPAP között megkötött szerződések is jelzik, az előlegek formájában nyújtott állami támogatás az FPAP által a kőolaj és a kőolajszármazékok piacán tervezett tevékenység beindítását, illetve folytatását kívánta lehetővé tenni. A támogatás tehát az FPAP működéséhez nyújtott támogatásnak minősül. Franciaország egyébként 2005. december 6-i levelében elismeri, hogy a jelzett összegek folyósításának célja „az FPAP működésének biztosítása” volt.

(80) A Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdése szerint egyes támogatáskategóriák a közös piaccal összeegyeztethetők vagy összeegyeztethetőnek tekinthetők. Ezért helyénvaló megvizsgálni, hogy az FPAP-nak nyújtott működési támogatás besorolható-e a kategóriák valamelyikébe.

(81) A Bizottság megjegyzi, hogy a támogatás nem felel meg a 87. cikk (2) bekezdésében megjelölt esetek egyikének sem.

(82) A támogatás nem természeti csapások vagy egyéb rendkívüli események által okozott károk enyhítését célozza. A Bizottság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy a kőolajár ingadozásai a gazdasági tevékenység természetéből adódnak. Ezek az ingadozások ugyanígy érintenek számos más, kőolajtermékeket fogyasztó tevékenységet is az Európai Unió valamennyi tagállamában, így nem tekinthetők a Szerződés 87. cikke szerinti természeti csapásnak vagy egyéb rendkívüli eseménynek. A támogatás tehát nem tekinthető a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek.

(83) A támogatás nem tekinthető a közös piaccal összeegyeztethetőnek a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének közvetlen alkalmazása alapján sem, az ott leírt különböző esetek fényében.

a) Nyilvánvalóan nem olyan térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatásról van szó, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság (a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában leírt eset). A támogatás célja valójában lehetővé tenni az FPAP számára, hogy a releváns határidős piacokon tranzakciókat bonyolítson. Tehát nem hozható kapcsolatba az említett a) pontban leírt támogatásokkal.

⁽¹²⁾ <http://pecheaquaculture.region-bretagne.fr>

- b) Az FPAP nem tekinthető valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projektnek, illetve nem egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatásról van szó (87. cikk (3) bekezdése b) pontjában leírt esetek). Az FPAP ugyanis specifikusan francia jelenség, és a többi tagállam nem jelezte szándékát, hogy hasonló típusú alapokat hozzon létre; az alap tehát nem rendelkezik európai dimenzióval. Ami az érintett tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésének kérdését illeti, a Bizottság megjegyzi, hogy semmilyen elem alapján nem jelenthető ki, hogy a hasonló típusú alapoknak nyújtott támogatás efféle szerepet töltené be. Ami pedig magának az FPAP-nak nyújtott támogatást illeti, a támogatás egyetlen gazdasági entitás előnyét szolgálja, és még ha a halászati vállalkozások támogatásával össze is köthető, a tagállami gazdaság egészét nem érinti. A Bizottság emlékeztet rá: mindig is az volt az álláspontja, hogy az állami hatóságoknak nem feladata pénzügyi intézkedéseket hozni a kőolajárak növekedése ellen; szerepüknek éppen ellenkezőleg abban kell állnia, hogy politikájukkal a vállalatokat az áremelkedés nyomán előállt helyzethez való alkalmazkodásra ösztönözzék. Ezért az egyetlen gazdasági entitás számára a releváns határidős piacokon bonyolítandó tranzakciókhoz nyújtott támogatás nem felel meg a kívánatos célkitűzésnek.
- c) Az FPAP létezése önmagában nem elegendő ahhoz, hogy teljesüljön a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjában foglalt feltétel, amely szerint a közös piaccal összeegyeztethető az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekléssel ellentétes mértékben. Semmilyen tényelem nem jelzi azt, hogy a kőolaj határidős piacán való spekulációs tevékenység fejlesztése vagy fokozása kívánatos volna. Továbbá az adott tevékenység nem kapcsolódik egy adott gazdasági régióhoz sem. Éppen ezért a támogatás nem tekinthető az említett c) pont alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek.
- d) Végezetül az effajta támogatás nem szerepel azon támogatási kategóriák között sem, amelyek a Tanács 87. cikk (3) bekezdés e) pontja alapján hozott döntéséből kifolyólag a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthetők.
- (84) A Bizottság megjegyzi, hogy az állami támogatások elemzése kapcsán elfogadott iránymutatások egyike sem alkalmazható az FPAP-nak nyújtott működési támogatásra.
- (85) Mindezek alapján összefoglalva megállapítható, hogy az FPAP-nak a határidős piacokon vásárolt opciókhoz nyújtott támogatás a Szerződés által engedélyezett eltérések egyike alapján sem tekinthető a közös piaccal összeegyeztethetőnek.
- 4.2. A halászati vállalkozásoknak nyújtott támogatás: üzemanyagköltség-csökkenés**
- (86) Mielőtt a támogatás kivizsgálására irányuló eljárás megindítását kiváltó támogatások elemzésére rátérne, a Bizottságnak állást kell foglalnia az FPAP azon érvével kapcsolatban, amely szerint a neki és a halászati vállalkozóknak nyújtott támogatást a halászati ágazat *de minimis* küszöbének felemelésére figyelemmel kellene vizsgálni. Az FPAP szerint az érintett összegek (vállalkozásonként átlagosan 16 000 EUR, a támogatást leszámítva, amelyet a halászoknak adott közvetlen támogatásként értékel) jóval alacsonyabb, mint az FPAP-nak folyósított kompenzációk időpontjában elfogadás alatt álló támogatási küszöb (vállalkozásonként 30 000 EUR) ⁽¹³⁾. A francia hatóságok válaszukban szintén utalnak a *de minimis* küszöb felemelésére, de anélkül, hogy a felemelt küszöbnek az e támogatásra történő alkalmazását követelnék.
- (87) Először is a Bizottság emlékeztet arra, hogy a mezőgazdasági és halászati ágazatban az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a csekély összegű (*de minimis*) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2004. október 6-i 1860/2004/EK rendeletének 3. cikke ⁽¹⁴⁾ – a halászati vállalkozásoknak nyújtott támogatás időpontjában hatályos rendelkezés – szerint a *de minimis* támogatások maximális összege vállalkozásonként három évre 3 000 EUR; az e határozatban vizsgált támogatások jócskán meghaladják ezeket az összegeket, és egyébként Franciaország észrevételeiben nem tesz említést a szóban forgó plafon esetleges alkalmazásáról az arra jogosult vállalkozások esetében. Másrészt, még ha a közelmúltban elfogadott 875/2007/EK bizottsági rendeletben ⁽¹⁵⁾ szereplő 30 000 EUR összeg még is haladja az FPAP által korábban említett 16 000 EUR-t, ez az összeg csak átlagos összeg. Franciaország egyébként is téves számítások alapján jutott a fenti 16 000 EUR összegű eredményre, amikor kizárta az általa szociális támogatásnak minősített támogatásrészt, amit pedig figyelembe kellett volna vennie az elemzésben (lásd a (122) és (123) preambulumbekendést). Tekintetbe véve az FPAP tagságát alkotó halászati vállalkozások sokféleségét és eltérő

⁽¹³⁾ Az említett küszöb a 875/2007/EK bizottsági rendeletben megállapított küszöbnek felel meg (lásd a 14. lábjegyzetet).

⁽¹⁴⁾ HL L 325., 2004.10.28., 4. o.

⁽¹⁵⁾ Lásd a 14. lábjegyzetet.

méreteit, bizonyosra vehető, hogy egyes vállalkozások esetében a támogatás meghaladta a 30 000 EUR-t. A 20–25 méteres fenékhálós halászhajók esetében például a kompenzáció éves összege 35 000 EUR körül alakult, vagyis a 2005-ös és 2006-os évre összesen 70 000 EUR volt⁽¹⁶⁾. Mindettől függetlenül – mint korábban említettük – Franciaország nem követelte az új *de minimis* plafon alkalmazását, és nem szolgált olyan tényelemmel, amely azt jelezné, hogy e plafonokat alkalmazta volna. Következésképpen a fenti tényelemek összességét figyelembe véve az állami támogatások folyamatos elemzésének keretében a Bizottság kénytelen a Szerződés 87. cikke fényében megvizsgálni a fenti támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét.

4.2.1. Az állami támogatás megléte

- (88) Franciaország úgy véli, hogy a Bizottság alaptalanul terjeszti ki az állami támogatás meglétére vonatkozó elemzését az alap működésének ezen aspektusára. Franciaország szerint „az állami támogatásként való minősítés nem alapulhat az állam által nyújtott visszatérítendő előleg pusztán *ad hoc* elemzésén, az FPAP tevékenységeinek elemzése helyett. Ezért a francia hatóságok arra kéri a Bizottságot, hogy csak az értékelés 3.1. pontját mélyítse el. A 3.2. pont egyenlő az FPAP tevékenységének elítélésével, amely szakmai érdekképviseletként azzal a céllal gyakorolja opciók vásárlására irányuló tevékenységét, hogy biztosítsa tagjait a kőolajár-ingadozás hatásaival szemben”⁽¹⁷⁾.
- (89) Válaszul a Bizottság emlékeztet rá, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a támogatásokat nem kiváltó okuk, illetve céljuk alapján kell jellemezni, hanem hatásaik határozzák meg őket⁽¹⁸⁾. A határidős piacokon való opcióvásárláson túlmenően az FPAP célja az állammal kötött szerződések értelmében az, hogy kompenzációt folyósítson a halászati vállalkozások részére az adott hónapra megállapított átlagos referenciaár és a maximális biztosított ár közötti különbözet mértékéig. Következésképpen a Bizottság szerint a halá-

szati vállalkozások különleges előnyökben részesültek az FPAP által kialakított rendszeren keresztül, ezért helyénvaló az állam által nyújtott előlegeket nem csak az FPAP részére nyújtott kedvezmény szempontjából, hanem a halászati vállalkozások részére biztosított előnyök szempontjából is elemezni.

4.2.1.1. Állami forrásból nyújtott pénzügyi előny megléte

- (90) A halászati vállalkozások által az FPAP tevékenységéből szerzett előnyök kettős természetűek: egyrésztől ennek köszönhetően előnyös áron juthatnak üzemanyaghoz, másrésztől pedig üzemanyagköltségeiket részben fedező kompenzációban részesülnek.
- (91) Ami az első aspektust illeti, az FPAP a határidős piacokon vásárolt opciókat követően a határidősen vásárolt üzemanyagot később tovább engedményezte a tengerhasznosító szövetkezetek felvásárló központjaként működő CECOMER vállalatra, aminek köszönhetően az FPAP tagságát alkotó vállalkozások a rendes piaci árnál kedvezményesebben juthatnak a szövetkezetek által felvásárolt üzemanyaghoz. Mint korábban kifejtettük (lásd e határozat (75) preambulumbekendését), mindez csak annak köszönhetően volt lehetséges, hogy „az állam ez idáig 65 millió EUR összegű támogatást nyújtott. Az FPAP egyébiránt több millió eurós opciós nyereséget könyvelhetett el az árupiacon, ami vitathatlan hozzáadott értéket jelent”. A Bizottság ezért megállapítja, hogy a vállalkozásoknak a rendes piaci árnál kedvezőbb áron történő üzemanyag-szállítás annak köszönhetően valósulhatott meg, hogy az állam előlegekkel járult hozzá az FPAP saját tőkéjéhez, vagyis a tagok által befizetett tagdíjak bevételeihez és a kőolajtermékek határidős piacán bonyolított spekulációs tevékenységből származó nyereséghez.
- (92) Ugyanezt a kettős forrást (állami források, illetve az FPAP saját tevékenységéből származó források) találhatjuk meg azon pénzügyes esetekben is, amelyeket a halászati vállalkozásoknak kifizetett kompenzáció finanszírozására használtak fel.
- (93) Amint az e határozat (24) preambulumbekendésében kifejtésre került, az FPAP magára vállalja a 2004. november 12-i és a 2005. május 27-i szerződés értelmében a „maximális fedezett ár” és a referenciaindex szerinti havi átlagár, illetve a 2005. október 11-i szerződés szerint a 30 eurocent/literes és – ha meghaladja a 30 eurocentet – az átlagos havi referenciaár közötti különbözetet.

⁽¹⁶⁾ Forrás: Observatoire économique régional des pêches de Bretagne. „Résultats des flottilles artisanales 2005/2006”. Összefoglaló feljegyzés.

⁽¹⁷⁾ A 3.1 és 3.2 részre való utalások a hivatalos vizsgálati eljárás megindítására vonatkozó 11. pontban említett döntésre utalnak vissza. A 3.1. rész a határidős piacokon vásárolt opciók és az azokból az FPAP és a halászati vállalkozások részére származó pénzügyi előny kérdésével foglalkozott; a 3.2. rész az ugyanezen vállalkozásoknak az üzemanyagárköltségek után nyújtott kompenzációt tárgyalta.

⁽¹⁸⁾ Lásd különösen: a Bíróság 1974. július 2-i ítélete, Olaszország kontra Bizottság, 173/73, EBHT 1974, 709. o.; 1996. szeptember 26-i ítélete, Franciaország kontra Bizottság, ún. „Kimberly Clark” ügy, C-241/94, EBHT 1996 I-4551. o.; 2000. október 12-i ítélete, Spanyolország kontra Bizottság, C-480/98, EBHT 2000, I-8717. o.; és 2002. december 12-i ítélete, Belgium kontra Bizottság, C-5/01, EBHT 2002, I-11991. o.

- (94) A kezdetben tervezett „árelsimítő” mechanizmus azon a hipotézisen alapult, hogy a magas árszint mellett a referenciaárhoz viszonyítva felmerülő többletköltséget a szerényebb árszint esetén a tagok által befizetett tagdíjak kompenzálhatják. A rendszer ily módon alkalmas lehet az önfinanszírozásra. A határozat (75) preambulumbekzdésében már említett, De Feuardent úr által aláírt dokumentumot idézve: „Az FPAP technikai szempontból 2004 áprilisától állt készen az első opciók megszerzésére; ebben az időszakban a CECOMER 2005-ös évre való szükségleteit (körülbelül 200 millió liter) 0,28 cent/literes ár mellett mintegy 4 millió EUR-ból fedezni lehetett”. Az FPAP tehát 2004 elején még saját forrásaiból is képes lehetett volna kielégíteni a „gázolaj-biztosító” mechanizmus viszonylag szerény szükségleteit. Tehát valóban úgy tűnik, hogy az eredeti koncepció szerint az alap képes volt az önfinanszírozásra.
- (95) Mivel azonban a kőolaj árfolyama tartósan igen magas szinten maradt, és az FPAP-hoz csatlakozók köre általánosan kiszélesedett, az FPAP taglétszáma gyorsan és látványos mértékben megnőtt. Ennek következtében a „gázolaj-biztosítás” költségei robbanásszerűen megnöttek, amit csak az állam által az FPAP-nak nyújtott előlegek felhasználásával lehetett finanszírozni.
- (96) Ha megkíséreljük becsléssel meghatározni, mennyi tőkére volt szüksége az FPAP-nak 2005-ben a „gázolaj-biztosítás” költségeinek fedezésére, abból a hipotézisből indulhatunk ki, hogy az üzemanyag-fogyasztás szintje – amely után a halászati vállalkozások kompenzációra igényt tartottak – körülbelül 200 millió literrel (lásd a (94) preambulumbekzdést) valószínűleg jóval jelentősebb volumenre nőhetett, amit körülbelül 900 millió literre becsülhetünk. Ha ismét az (55) és (56) preambulumbekzdésben szereplő kalkulációk alapjául szolgáló éves fogyasztási átlagokat vesszük, a mintegy 1 000 darab 12 méternél rövidebb hajó fogyasztása 1 000 hajó × 200 tonna/hajó, azaz 200 000 tonna; a 12 méternél hosszabb hajók fogyasztása pedig 1 400 hajó × 480 tonna/hajó, azaz 672 000 tonna volt, ami összesen 872 000 tonnát (avagy 872 millió liter) jelent. A valószínűségben, amint azt az (55) preambulumbekzdésben is jeleztük, ha feltételezzük, hogy a hajók évente inkább 38 hetet, semmint 48 hetet töltenek halászattal, a fogyasztás valószínűleg közelebb lesz a 700 000 tonnához (1 000 darab 12 méternél rövidebb hajó × 158 tonna, azaz 158 000 tonna, illetve 1 400 darab 12 méternél hosszabb hajó × 380 tonna, azaz 532 000 tonna). Feltételezve egy literenként 12 centben megállapított kompenzációs plafont, amely megfelel a harmadik előlegre vonatkozó szerződésben szereplő plafonnak⁽¹⁹⁾, az FPAP pénzügyi szükségletei évi 85 millió EUR nagyságrendű összeget értek el. Figyelembe véve azt, hogy a halászati vállalkozások alighanem csak üzemanyag-fogyasztásuk egy részét biztosították, a tőkészükséglet valószínűleg kevésbé lehetett jelentős, de nagyságrendileg még így is évi több tízmillió EUR-ra rúgott, a 2005-ös 4 millió EUR kezdeti becsléssel összevetve. Mindezek alapján nyilvánvalóvá válik, hogy az FPAP külső tőke bevonása – vagyis jelen esetben az állam által nyújtott előlegek – nélkül nem lett volna képes biztosítani a tagok részére megígért garancia fedezetét.
- (97) A fentiek fényében megállapítható, hogy az FPAP azért részesült állami tőketámogatásban, hogy fedezhesse az említett „gázolaj-biztosítás” szükségleteit, míg az ő feladata volt, hogy e tőkével a lehető legjobban gazdálkodjon. Az FPAP tőkéje tehát a tagok által befizetett tagdíjakból, az állam előlegeiből, illetve a kőolaj határidős piacán bonyolított tranzakciók esetleges nyereségeiből tevődik össze. Az állami előlegekből származó tőkerész vitathatatlanul állami forrásnak minősül. Ami a határidős piacokon termelt nyereségeket illeti, amelyeknek köszönhetően a vállalkozások olcsóbb üzemanyaghoz juthattak, e nyereségek szintén az állami előlegek meglétének köszönhetően valósulhattak meg, melyek segítségével az FPAP-nak lehetősége nyílt pénzügyi tranzakciókat bonyolítani a határidős piacokon. Egyébiránt jóllehet az FPAP és a CECOMER között létrejött szerződések pontos jellemzői nem ismertek, és a Franciaország által átadott dokumentumok egyikéből sem lehet következtetni rájuk, a Bizottság feltételezi, hogy a tagságot alkotó vállalkozásoknak folyósított, az említett árkülönbözethetnek megfelelő kompenzáció összege alacsonyabb volt, mint ha a CECOMER és a tengerhasznosító szövetkezetek a rendes piacon beszerzett üzemanyagot szállítottak volna a halászoknak – vagyis az FPAP-nak a határidős piacokon történő fellépése nélkül. Az FPAP által a határidős piacokon bonyolított tranzakciók haszna ily módon továbbadott a CECOMER-nek, a tengerhasznosító szövetkezetek beszerzési szövetkezetének, végső soron pedig az utóbbinál üzemanyagot beszerző halászati vállalkozások profitáltak belőle. A gyakorlatban a mechanizmus hatása bizonyosan az lehetett, hogy az FPAP hosszabb ideig folyósíthatott kompenzációt, mintha csupán egyszerű közvetítő szervezet lett volna, melynek egyetlen feladata a „gázolaj-biztosítás” mechanizmusának ürügyén az állam által nyújtott 65 (vagy 77) millió EUR elosztása.

⁽¹⁹⁾ Lásd D. Bussereau, francia mezőgazdasági és halászati miniszter 2005. június 30-án, a *Comité national des pêches maritimes et des élevages marins* közgyűlése alkalmával tartott beszédének II. bekezdését; a dokumentum a következő internetes címen található meg: http://agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/discours_300605_ag-cnpm.pdf

- (98) A Bizottság következképpen úgy véli, hogy az – akár közvetlenül az FPAP tőkéjét gyarapító, akár az alaptőkéket növelő nyereségek termelésére felhasznált – állami támogatások tették lehetővé a halászati vállalkozások számára, hogy pénzügyi előnyhöz jussanak, egyrésztől azáltal, hogy lehetőségük volt előnyös áron üzemanyaghoz jutni, másrésztől azáltal, hogy egy referenciaárhoz képest kiszámított kompenzációs juttatásban részesültek.

4.2.1.2. A tagállam által nyújtott pénzügyi előny megléte

- (99) Az állam és az FPAP között létrejött három – vagy esetlegesen négy – szerződés rendelkezései szerint az előlegek formájában folyósított állami finanszírozás végső célja a halászati vállalkozásoknál felmerült üzemanyagköltségek egy részének kompenzálása. A halászoknak kárpótlás formájában folyósított – a referenciaár és a piaci ár közötti különbözetnek megfelelő – kompenzáció egyúttal az üzemanyag szállítója, vagyis többnyire a tengerhasznosító szövetkezet által biztosított kereskedelmi ár csökkenésével kombinálódott.

- (100) Az FPAP tőkéje, amelyet eredetileg a tagok tagdíjai biztosítottak, majd az állam által nyújtott első előleg felszaporított, lehetővé tette a szervezet számára, hogy tranzakciókat bonyolítson a határidős piacokon, és hogy ezekből nyereséget termeljen – ugyanakkor azonban ez a nyereség nem volt elegendő ahhoz, hogy egyúttal fedezze belőlük a halászati vállalkozásoknak befizetések fejében garantált kompenzáció-jellegű kárpótlás folyósítását. A további két – esetlegesen három – előleg azonban lehetővé tette számára, hogy folytassa tevékenységét, amíg fokozatosan kénytelen nem volt felbontani pozícióit, hogy rendelkezésre álljanak a kárpótlás kifizetéséhez szükséges likvid eszközök. A Bizottság megállapítja, hogy a határidős piacokon bonyolított tranzakciókra vonatkozó döntéseket az FPAP elnöke hozta meg. A döntések konkrét végrehajtásához brókerek, illetve szakosodott pénzügyintézmények szolgálatait vették igénybe (lásd a (74) preambulumbekendést), melyek javadalmazását az FPAP biztosította, a Bizottság számára ismeretlen kulcsok alapján. Miközben az FPAP alapító okirata előírja, hogy az elnök köteles konzultálni az igazgatótanáccsal „a biztosítékokra vonatkozó tervekhez kapcsolódó döntések előtt”, az állam nincs képviseltetve az említett igazgatótanácsban. Ily módon, bár általánosságban az FPAP kötelezettségei közé tartozott, hogy „olyan könyvelést vezessen, amely alapján kérésre megismerhető az előlegek felhasználásának módja, illetve a források és a költségek elosztása”, az állam nem döntött sem az FPAP által a pénzügyi opciók vásárlása terén követendő stratégiáról,

sem a vállalkozásoknak folyósítandó pénzügyi kompenzáció szintjéről. Következésképpen, miközben – amint a 4.1.1.4. pontban kimutattuk – nem kétséges, hogy a három, esetlegesen négy előleg nyújtásában rejlő támogatás az államnak tulajdonítható, ugyanez nem mondható el azokról a kiegészítő előnyokról, amelyeket egyrésztől a tagdíjaknak köszönhetően, másrésztől az FPAP egész tőkéjének körütekintő kezeléséből adódóan élveznek a halászati vállalkozások. Ha ugyanis a határidős piacokon bonyolított tranzakcióknak köszönhetően a halászoknak végeredményben folyósított támogatás összege magasabb volt az FPAP által eredetileg kapott állami támogatásnál, a megelőlegezett állami tőkén felüli támogatásrész nem az állam döntéséből eredeztethető. A Bizottság álláspontja szerint tehát, még ha könyvelési szempontból nem is lehet pontosan elkülöníteni, mi származik az állami forrásokból és mi a saját forrásokból, hiszen az egész tőkét használták fel a kőolajtermékek határidős piacán bonyolított tranzakciókra, illetve a kompenzáció jellegű kárpótlás kifizetésére, a halászati vállalkozásoknak végeredményben folyósított támogatások teljes összege, illetve az állam által nyújtott – a vállalkozásokra átruházott – előlegek teljes összege közötti különbözetnek megfelelő előny nem az államnak tulajdonítható.

4.2.1.3. Versenytorzulást okozó, vagy a verseny torzításával fenyegető pénzügyi előny megléte

- (101) A Bizottság úgy véli, hogy az üzemanyagköltségek terén az FPAP tagságát alkotó halászati vállalkozások által élvezett könnyítések versenyelőnyt jelentenek e vállalkozások számára, hiszen egyedül részesülnek e könnyítésben. Ez megerősíti pozíciójukat a többi, a közösségi piacon velük versenyhelyzetben lévő vállalkozással szemben, akár halászati vállalkozásokról van szó, akár más gazdasági ágazatokban tevékenykedő vállalkozásokról, amelyeknek szintén érdekükben állna az üzemanyagon lefaragni működési költségeiket. Ráadásul, mivel a szóban forgó biztosítási mechanizmus kizárólag a halászati vállalkozások számára elérhető, az ily módon e vállalkozásoknak nyújtott előny a többi ágazat számára nem elérhető szektorális előnynek tekintendő. Márpedig bármely, egyes ágazatokat előnyben részesítő támogatás torzítja a versenyt, vagy a verseny torzításával fenyeget (lásd a hivatásos halászoknak adócsökkentés formájában nyújtott állami támogatásról [Svédország] szóló, 2006. február 8-i 2006/269/EK bizottsági határozat⁽²⁰⁾ (31) és (35) preambulumbekendését).

⁽²⁰⁾ HL L 99., 2006.4.7., 21. o.

- (102) Franciaország ellenvetése szerint a támogatás nem jelentett előnyt az FPAP tagságát alkotó vállalkozásoknak, mivel „az FPAP-hoz való csatlakozás szabad, és a tagdíj-fizetés feltétele mellett minden halászati vállalkozás előtt nyitva áll”. Az MQA ügyvédi iroda hozzáfűzi, hogy a tagság „a kedvezményezett érdekeltségek struktúrájára és nemzetiségére való tekintet nélkül” nyitott mindenki előtt. Végezetül pedig az FPAP pontosítja, hogy „az FPAP tagságát alkotó vállalkozásokat francia tőkecsoportok mellett spanyol és holland tőkecsoportok birtokolják”.
- (103) A Bizottság válaszul megjegyzi, hogy az FPAP-ba csak olyan vállalkozások léphetnek be, amelyek Franciaország kontinentális részén vagy a tengerentúli francia megyékben bejegyzett hajókkal rendelkeznek. Tehát valóban beléphetnek az FPAP-ba olyan holland vagy spanyol vállalkozások, amelyek francia hajókkal rendelkeznek; Franciaország és az FPAP nyilvánvalóan e hajók esetére utalnak válaszukban. A többi közösségi hajó azonban nem lehet tagja a szervezetnek.
- (104) Az FPAP által folyósított kompenzációban részesülő vállalkozások valamennyien versenyhelyzetben vannak a közösségi piacon mindazon vállalkozásokkal, amelyek más tagállamok zászlói alatt hajóznak, és amelyeknek szintén érdekükben állna az üzemanyagköltségekhez kapcsolódó működési költségeket csökkenteni, de amelyeknek nem áll rendelkezésére az FPAP által kialakított rendszerhez hasonló kompenzációs lehetőség. Éppen ezért a tagságot alkotó, vagy a szervezetbe még be nem lépett, de arra jogosult halászati vállalkozások – vagyis valamennyi francia zászló alatt hajózó halászhajó – által élvezett előny egyértelműen torzítja a versenyt.
- (105) Az FPAP úgy véli továbbá, hogy a versenytorzító tényezőket máshol kell keresni. Az olyan, meglévő jelentős többletköltségekre vonatkozóan – amelyek szerinte minden gazdasági alapot nélkülöznek –, mint a halászati flottára vonatkozó többéves orientációs tervek irányítása, azaz a flotta globális kapacitásának kezelése, vagy a „termelési jogokhoz” kapcsolódó többletköltségek, az FPAP nevezetesen kijelenti, hogy „a nemzeti »politikához« kapcsolódó »jogosultságok« (...) jelentik a valódi európai versenytorzító tényezőket, ezek (pedig) bőven túllépnek a gazdaság területén”.
- (106) A Bizottság ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a fenti költségek – függetlenül attól, hogy Franciaországban alacsonyabbak-e, vagy magasabbak a többi tagállamban meglévőknél, a halászati tevékenységet jelenleg szabályozó keretszabályozásnak köszönhetőek. A halászati jogokon alapuló irányítási eszközökről szóló, 2007. február 26-i közleményében ⁽²¹⁾ a Bizottság emlékeztetett arra, hogy a közösségi halászati ágazatot az eszközök és irányítási mechanizmusok sokfélesége jellemzi, és hogy a hasonló helyzeteket olykor tagállamonként meglehetősen eltérően kezelik. E helyzet eredményeképpen egyes tagállamokban bevett gyakorlat lett a halászati jogok adás-vétele, akár a már kialakult piacokon, akár közvetett módon. Az FPAP által említett költségek olyan költségeket jelentenek, amelyekkel a különböző tagállamok flottáinak egyformán szembesülniük kell, és amelyek a halászati ágazat gazdasági fejlődésének függvényében alakulnak. A költségek alakulása a közös halászati politika által előírt vagy szükségessé tett irányítási intézkedések nemzeti szintű végrehajtásából adódik. A nemzeti végrehajtás módjai nem igazolhatják egyedi támogatások bevezetését az egyes tagállamokban. Ezért az FPAP által előadottakkal ellentétben a versenytorzulást nem egy „releváns piac” – például az FPAP által felhozott kifejezésre visszautalva valamely „regionális mikropiac” – határain belül kell vizsgálni, hanem a Szerződés rendelkezéseinek megfelelően az egész közös piac kontextusában. Ha tehát az FPAP támogatásának hatása a halászat regionális keretek között való fenntartásának megkönnyítése, illetve a halászati erőforrások védelme, megakadályozva, hogy a nyílt tengeri hajók visszavonuljanak a közelebbi, elérhetőbb vizekre, illetve hogy a zsákhálós halászhajók specifikusabb állományok felé orientálódjanak, amint az FPAP kifejtette, ebben az esetben az adott támogatás tökéletesen kimeríti az olyan támogatás fogalmát, amely torzítja a versenyt, vagy a verseny torzításával fenyeget – tehát állami támogatás.
- (107) Ezért a fentiekben kifejtett okokból kifolyólag a Bizottság úgy véli, hogy az állam által az FPAP-n keresztül folyósított és a vállalkozások számára előnyöket biztosító előlegek torzítják a versenyt, vagy a verseny torzításával fenyegetnek.
- 4.2.1.4. A tagállamok közötti kereskedelmet érintő pénzügyi előny megléte
- (108) Az FPAP vitatja, hogy az érdekképviselőhöz csatlakozó halászati vállalkozásoknak nyújtott támogatás hatással lenne a tagállamok közötti kereskedelemre. Az FPAP szerint ugyanis állítólág ezek a vállalkozások olyan piacon folytatják tevékenységüket, „amely semmi esetben sem egyedi, hanem sokkal inkább a regionális mikropiacok mozaikján alapul”.

⁽²¹⁾ COM(2007) 73 végleges.

- (109) A Bizottság válaszul leszögezi, hogy a franciaországi halászati és akvakultúra termékek a világ többi része felé irányuló exportjának globális értéke 2005-ben elérte az 1 290 millió EUR-t, amiből 80 % az Európai Unió tagállamaiba irányuló exportból tevődött ki. Ugyanakkor az ugyanezen termékkategória Franciaországba irányuló importjának globális értéke 2005-ben 3 693 millió EUR-ra rúgott, amelyből – a források eltérő adatai szerint – 40–60 % az Európai Unió tagállamaiból származott⁽²²⁾. Összehasonlításképpen a Franciaországban termelt össz mennyiség értéke 1 868 millió EUR volt. Ebből mindenféle részletesebb számadatokkal alátámasztott elemzés nélkül is⁽²³⁾ nyilvánvaló, hogy a különböző halfajok francia, illetve európai kikötőkben tapasztalható napi árfolyam-ingadozásaitól függetlenül a Franciaország és Európa többi része között bonyolított kereskedelem volumene jelentős súllyal esik latba a halászati és akvakultúra termékek ellátásában. Az olyan intézkedés, amely a termelési költségek csökkentése révén jelentős számú francia halászati vállalkozást (a flotta több mint 30 %-át) előnyben részesít, szükségszerűen hatással van a tagállamok közötti kereskedelemre a halászat területén.
- (110) Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a termelési költségek egy részének átvállalása által a francia halászati vállalkozásoknak nyújtott előny befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet.

4.2.1.5. Következtetés

- (111) Az állami támogatás megállapításához előírt négy feltétel a támogatás esetében csak részben teljesül. A halászati vállalkozások által élvezett előny valóban állami források felhasználásából származik, torzítja a versenyt, vagy a verseny torzításával fenyeget, és befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet. Ezzel szemben csak az előlegek összegének erejéig tulajdonítható az államnak, ezek az előlegek ugyanis csupán egy részét alkotják az FPAP tőkéjének, és az állam nem szolt bele az FPAP arra vonatkozó döntéseibe, hogy hogyan kamatoztatja a rendelkezésére bocsátott tőkét. Ezért a Bizottság csak az állami tőkebevonás erejéig, azaz 65 illetve 77 millió EUR összegig állapíthatja meg az EK-szerződés 87. cikke szerinti állami támogatás meglétét.
- (112) A Bizottság végezetül megjegyzi, hogy a francia hatóságok – 2005. október 7-i, illetve 2006. április 21-i válaszuktól eltekintve – valójában alapelőnyben nem vitatják a Bizottságnak az állami támogatás meglétére vonatkozó végkövetkeztetéseit. A 2007-es költségvetési törvény vitájának során ugyanis a mezőgazdasági és halászati miniszter a Nemzetgyűlésben az FPAP jövőjével kapcsol-

latban feltett kérdésre válaszolva kijelentette: „Az FPAP 2004. november 1-je óta működik, ám az Európai Bizottság szoros felügyelet alatt tartja, mivel állami támogatásról van szó”⁽²⁴⁾.

4.2.2. A közös piaccal való összeegyeztethetőség

- (113) A szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdése szerint egyes támogatáskategóriák a közös piaccal összeegyeztethetők vagy összeegyeztethetőnek tekinthetők.
- (114) A Bizottság megállapítja, hogy a támogatások nem felelnek meg a Szerződés 87. cikkének (2) bekezdésében említett eseteknek.
- a) Amikor azt állítja, hogy az FPAP „fogyasztóvédelmi szervezetként”, illetve „kőolajtermék-fogyasztókat tömörítő szövetségként” lépett fel, az MQA ügyvédi iroda azt látszik sugallni, hogy a halászati vállalkozásoknak juttatott támogatás a 87. cikk (1) bekezdése szerinti „magánszemély fogyasztóknak nyújtott szociális jellegű támogatásnak” minősülhetne. A Bizottság ezzel kapcsolatban csak annyit kíván megjegyezni, hogy az idézett bekezdés kifejezetten „magánszemély fogyasztókat” említ, nem pedig vállalkozásokat, következésképpen nem alkalmazható a szóban forgó esetre (lásd még e határozat (50) preambulumbekkezdését). A támogatás tehát nem minősül a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek.
- b) A támogatások nem természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatások. A kőolajár ingadozásai ugyanis a gazdasági tevékenység természetéből adódnak. Ezek az ingadozások ugyanígy érintenek számos más, kőolajtermékeket fogyasztó tevékenységi területet az Európai Unió valamennyi tagállamában, és nem tekinthetők a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti természeti csapásnak vagy egyéb rendkívüli eseménynek. Az MQA ügyvédi iroda ellenvetése szerint azonban a támogatást valójában igenis rendkívüli helyzetet követően nyújtották, hiszen „maga a Bizottság is elismeri az ágazat rendkívüli gazdasági és szociális nehézségeit”. Kétségtelenül igaz, hogy a halászati ágazatnak különösen súlyos nehézségekkel kell szembenéznie, amelyeket a Bizottság 2006. március 9-i, „A halászati ágazat gazdasági helyzetének javítása” című közleményében⁽²⁵⁾ részletesen elemzett. E közleményben a Bizottság rámutatott, hogy az ágazat gazdasági és szociális nehézségeinek forrása az, hogy az ágazat strukturálisan nem alkalmazkodott a tevékenységére nehezedő kényszerekhez. A Bizottság az említett közleményben egyébiránt különböző javaslatokat is

⁽²²⁾ Forrás: OFIMER: *Les chiffres-clés de la filière pêche et aquaculture en France* („A franciaországi halászati és akvakultúra-ágazat kulcsadatai”), 2006-os kiadás. Továbbá: Eurostat; Global Trade Information Service.

⁽²³⁾ Az Elsőfokú Bíróság 1998. április 30-i ítélete a T-241/95. sz. Het Vlaamse Gewest kontra Bizottság ügyben, EBHT 1998, II-717. o., 67. pont

⁽²⁴⁾ Nemzetgyűlés – Beszámoló a 2006. október 25-i ülésről, Dominique Bussereau, mezőgazdasági és halászati miniszter meghallgatása.

⁽²⁵⁾ COM(2006) végleges.

megfogalmazott a halászati ágazat gazdasági nehézségeinek leküzdése érdekében. Egyes működési támogatások összegegyeztetettségét vizsgálva világosan kijelentette: „A halászati iparág jelenlegi nehézségeit tovább súlyosbította az üzemanyagárak legutóbbi emelkedése. Mindez ahhoz vezetett, hogy a halászati iparág a költségek e hirtelen emelkedését kompenzáló állami intervencióra hívott fel. Az ilyen támogatás működési támogatás lenne, ami összegegyeztetetlen a Szerződéssel. A Bizottság az ilyen célból bejelentett támogatást nem hagyja jóvá”. Az FPAP megalakításakor eredetileg kidolgozotthoz hasonló garancia-mechanizmusokkal kapcsolatban a későbbiekben hozzáfűzi: „A Bizottság egy ilyen programot csak akkor hagyja jóvá, ha az minden állami támogatás kereskedelmi feltételek szerinti visszafizetésére nyújtana garanciát, ami a jelenlegi gazdasági körülmények között valószínűtlennek tűnik”. Az input-anyagok – köztük az üzemanyag – árának ingadozása a gazdasági tevékenység természetéből adódik, és önmagában nem tekinthető rendkívüli eseménynek.

A fentiekre figyelemmel a Bizottság arra az álláspontra jutott, hogy a halászati vállalkozások részére nyújtott állami támogatás nem tekinthető a Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján a közös piaccal összegegyeztethetőnek.

(115) A támogatás nem tekinthető a közös piaccal összegegyeztethetőnek a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének közvetlen alkalmazása alapján sem, az ott leírt különböző esetek fényében.

a) Nem olyan térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatásról van szó, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság (a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában leírt eset). A támogatás a halászati vállalkozások működési költségeinek csökkentésére irányul. Az FPAP egyúttal jelzi, hogy a támogatás célja a halászati tevékenység regionális keretek között való fenntartása. Ugyanakkor azonban a Bizottság megállapítja, hogy a támogatást a halászati vállalkozásoknak általában nyújtják, függetlenül e vállalkozások székhelyének, vagy az általuk üzemeltetett hajók honos kikötőjének földrajzi helyétől. A támogatás tehát nem hozható kapcsolatba az említett a) pontban leírt támogatásokkal.

b) A támogatás nem tekinthető valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projektet előmozdító támogatásnak, illetve nem egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatásról van szó. Valójában nincs kapcsolata semmilyen közös európai érdeket szolgáló fontos projekttel. Nem minősülhet ugyanakkor egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatásnak sem. A halászati vállalkozásoknak nyújtott támogatás célja egy adott gazdasági ágazatban működő vállalkozások nehézségeinek megoldása, nem pedig a francia gazdaság egészében bekövetkezett nehézségeké. A támogatás szektorális jellege vitathatatlan, hiszen a kőolajárak emelkedése nem csak a halászati ágazat vállalkozásait érintette, hanem valamennyi ágazat minden egyes vállalkozását. Ezzel kapcsolatban a Bizottságnak mindig is az volt az álláspontja, hogy az állami hatóságoknak nem feladata pénzügyi intézkedéseket hozni a kőolajárak növekedése ellen; szerepüknek éppen ellenkezőleg abban kell állnia, hogy politikájukkal a vállalatokat az áremelkedés nyomán előállt helyzethez való alkalmazkodásra ösztönözzék. Ezért a fenti elemek összessége alapján a Bizottság úgy véli, hogy az FPAP által a halászati vállalkozásoknak nyújtott támogatás nem tekinthető a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint a közös piaccal összegegyeztethetőnek.

sági ágazatban működő vállalkozások nehézségeinek megoldása, nem pedig a francia gazdaság egészében bekövetkezett nehézségeké. A támogatás szektorális jellege vitathatatlan, hiszen a kőolajárak emelkedése nem csak a halászati ágazat vállalkozásait érintette, hanem valamennyi ágazat minden egyes vállalkozását. Ezzel kapcsolatban a Bizottságnak mindig is az volt az álláspontja, hogy az állami hatóságoknak nem feladata pénzügyi intézkedéseket hozni a kőolajárak növekedése ellen; szerepüknek éppen ellenkezőleg abban kell állnia, hogy politikájukkal a vállalatokat az áremelkedés nyomán előállt helyzethez való alkalmazkodásra ösztönözzék. Ezért a fenti elemek összessége alapján a Bizottság úgy véli, hogy az FPAP által a halászati vállalkozásoknak nyújtott támogatás nem tekinthető a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint a közös piaccal összegegyeztethetőnek.

c) Ami a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontját illeti, az üzemanyagköltségek enyhítése önmagában nem felel meg az említett c) pont feltételének, amely szerint a közös piaccal összegegyeztethető lehet az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben. A szóban forgó támogatások nem a halászati tevékenységek fenntartható halászat irányába történő fejlődését támogatják a közös halászati politika célkitűzéseinek megfelelően, hanem éppen ellenkezőleg, a halászati erőfeszítés fenntartását célozzák, anélkül hogy a halászati vállalkozásokat üzemanyagköltségeik csökkentésére ösztönöznék. Következésképpen a támogatás hatására lelassul a halászati vállalkozások a kőolajárak növekedéséből eredő kényszerekhez történő alkalmazkodásának szükségszerű folyamata. A szóban forgó támogatás tehát nem tekinthető a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja alapján a közös piaccal összegegyeztethetőnek.

d) Végezetül e támogatáskategóriák nyilvánvalóan nem tartoznak a kulturát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatások, illetve a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének e) pontja értelmében a Tanács által hozott határozattal a közös piaccal összegegyeztethetőnek nyilvánított támogatások közé sem.

(116) A fenti elemek összességéből az következik, hogy a halászati vállalkozásoknak üzemanyagköltségeik enyhítésére nyújtott állami támogatás nem felel meg a Szerződés 87. cikkében említett eltérések egyikének sem.

(117) Mivel a halászati vállalkozások részére nyújtott támogatásról van szó, ezeket a támogatásokat a halászati és akvakultúra-ágazat számára nyújtott állami támogatások felülvizsgálatához elfogadott iránymutatásokra (a továbbiakban: „az iránymutatások”) figyelemmel is meg kell vizsgálni.

- (118) A támogatások hatása a halászati vállalkozások termeléshez kapcsolódó költségeinek csökkentése. Tehát a működési támogatások jellegzetességeit mutatja.
- (119) A Bizottság elsőként emlékeztet az iránymutatások 3.5. rendelkezéseire: „Az állami támogatás nem lehet védelmező jellegű: azt a célt kell szolgálnia, hogy előmozdítsa a halászati termékek előállításának és forgalmazásának ésszerűsítését és hatékonyságát. Minden ilyen támogatásnak olyan tartós hatást kell eredményeznie, hogy az ipar pusztán a piaci haszon alapján fejlődőképes legyen”.
- (120) Márpedig, amint az e határozat (115) preambulumbekendésének c) pontjában kifejtésre került, az üzemanyagköltségek könnyítése nem a halászati tevékenységek fenntartható halászat irányába történő fejlődését támogatják a közös halászati politika célkitűzéseinek megfelelően, hanem a halászati vállalkozások meglévő tevékenységeinek fenntartását célozzák. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a támogatás az iránymutatások 3.5. pontjában említett védelmező jellegűt, tehát nem tekinthető összeegyeztethetőnek az irányelv által megállapított elvvel.
- (121) Franciaország a hivatalos vizsgálati eljárást elrendelő határozatra küldött válaszában jelezte, hogy „az FPAP fellépései olyan ésszerű intézkedéseket előlegeztek meg, amelyeket elfogadásukat követően a kialakítandó megmentési és szerkezetátalakítási tervek csak illusztrálni és megerősíteni fognak”. Ugyanakkor azonban Franciaország csak jóval később, 2008 januárjában tájékoztatta a Bizottságot azokról a halászati vállalkozások megmentését és szerkezetátalakítását célzó intézkedésekről, amelyeket a Bizottság a NN 09/2008 számon vett nyilvántartásba, és amelyek kivizsgálása jelenleg folyamatban van. Mindezek alapján, még ha el is fogadjuk Franciaország azon érvelését, amely szerint az FPAP intézkedései bizonyos értelemben megelőgezték ezeket a megmentési, illetve szerkezetátalakítási támogatási intézkedéseket, mindez nem befolyásolja a közös piaccal való összeegyeztethetőségüket, tekintettel az FPAP által foganatosított intézkedések, illetve a vállalkozások megmentésére és szerkezetátalakítására vonatkozó támogatási rendszerek számára a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásokban⁽²⁶⁾ előírt feltételek közötti eltérésekre. Az iránymutatásokban előírt feltételekkel ellentétben az FPAP fellépéséből adódó támogatásokból minden halászati vállalkozás megkülönböztetés nélkül részesült, nem csak a nehéz helyzetben lévő vállalkozások. Másrészt a megmentési támogatások időtartama nem haladhatja meg a hat hónapot, és visszatérítendő hitel vagy garancia formáját ölthetik; ami a szerkezetátalakítási támogatásokat illeti, ezek konkrét feltételek mellett, korlátozott ideig nyújthatók. A Franciaország által az FPAP-n keresztül nyújtott támogatások az előírt feltételek egyikét sem teljesítik: a halászati vállalkozások 2004 óta részesülnek támogatásban, amelyeket nem kölcsön vagy garancia formájában nyújtottak, és nem várható valamely szerkezetátalakítási terv keretében való visszatérítésük.
- (122) Az FPAP továbbá úgy véli, hogy a támogatások jogoságát igazolja az a tény, hogy valójában a munkavállalók jövedelmét kiegészítő támogatásról van szó. Az FPAP ezzel kapcsolatban a következőt írja: „Az FPAP »kockázatmegelőzési csoportosulást« alkot, a 2 500 tagvállalkozás számára a francia törvények szerinti jogi garancia-övezetet alakítva ki. (...) E jogcímen a törvény engedélyezi a szerkezetátalakítás körébe tartozó munkavállalók jövedelmének támogatását. Ez egyáltalán nem befolyásolja a versenyt. Ellenkezőleg, azon közösségi elvek szerint való, amelyek tisztességes minimális jövedelmet garantálnak a munkavállalóknak”. Az FPAP azzal folytatja gondolatmenetét, hogy a tengerészek esetében alkalmazott teljesítményarányos bérezési rendszer hatása Franciaországban az volna, hogy a halászati vállalkozások munkavállalóit megfosztaná fizetésüktől, vagy akár a hajtóulajdonosok adósaivá tenné őket. Továbbá pontosítja, hogy az állam 65 milliós előlegéből 25 millió „közvetlenül a munkavállalóknak nyújtott előleget jelent, és közvetlen szociális intézkedésként elemezhető”. Az MQA hozzáteszi: „Ha ezeket a kölcsönöket nem az átlátható módon működő FPAP, hanem a tagságot alkotó halászati vállalkozások profitját kiegészítő támogatásként tekintjük, valóban szociális támogatásról van szó. Az így módon nyújtott pénzügyi támogatás valójában közvetlenül kapcsolódik a tengerészek bérezéséhez”.
- (123) E kijelentésekhez a Bizottság részéről több megjegyzés kívánkozik:
1. Egyrészt a Bizottság meglepve olvassa, hogy az állam által a három szerződés alapján (lásd e határozat (21) preambulumbekendését) a kőolaj határidős piacán opciók vásárlására biztosított tőkeelőleg közel 40 %-át (25 milliót a 65 millióból) „közvetlenül a munkavállalóknak nyújtott előlegre” fordították.

⁽²⁶⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

2. A Bizottság feltételezi, hogy ebben az esetben az FPAP részéről retorikai fogásról van szó, amelynek célja annak bizonyítása, hogy az FPAP által végrehajtott intézkedések a halászati vállalkozások költségeinek csökkentése révén – és tekintetbe véve a teljesítményarányos bérezési rendszert – *in fine* a vállalkozások munkavállalóinak kedvez. Ilyen értelemben minősülhet „közvetlen szociális intézkedésnek”. Valójában az ügy semmilyen eleme nem utal arra, hogy közvetlen szociális támogatásra, azaz az FPAP által közvetlenül a vállalkozások munkavállalóinak kifizetett támogatásra került volna sor; ez egyébiránt egyáltalán nem szerepel az FPAP alapító okiratában sem (lásd e határozat (20) preambulumbekzdését).

3. Bármi is legyen a valós helyzet – vagyis akár a támogatásokat esetlegesen közvetlenül a munkavállalóknak folyósították, akár az FPAP fellépéseinek hatása a nyereségarányos rendszer miatt a munkavállalók jövedelmének bővülését jelentette – a Bizottság emlékeztet rá, hogy a régóta kialakult ítélkezési gyakorlat értelmében ⁽²⁷⁾ a támogatás az állami hatóságok által nyújtott olyan előnyöket jelenti, amelyek a vállalkozások költségvetésére rendes esetben nehezedő terheket különféle formákban megkönnyítik. Ebben az értelemben a bérek kétségtől a vállalkozások e terheinek részét képezik, amelynek viselésében egy vállalkozás nem számíthat állami finanszírozásra. Következésképpen az a tény, hogy a halászati vállalkozások által a preferenciális áron történő üzemanyag-vásárlás lehetőségének, illetve az üzemanyagköltségek részleges kompenzálásának köszönhetően élvezett előnyök az FPAP és a MQA szerint a valóságban az érintett vállalkozások munkavállalóinak kedveztek, nem releváns a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése szempontjából. Elegendő megállapítani azt a tényt, hogy a halászati vállalkozásoknak állami forrásokból biztosított előnyök hatására enyhültek a rendes esetben e vállalkozások költségvetésére nehezedő terhek.

4. A Bizottság hasonló indokok alapján nem fogadhatja el azt az állítást sem, amely szerint a munkavállalók béreihez nyújtott támogatás jogszerű lenne, egyrészt mert megfelel a munkavállalóknak tisztességes minimális bérezést biztosító közösségi elveknek, másrészt mert a nyereségarányos kifizetési rendszer

különösen kedvezőtlenül érinti a francia tengerészeket. A szubszidiaritás elvének alkalmazása alapján a minimális bérekre vonatkozó szabályozás a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik. Franciaországban a tengerészek béreit illetően az erre vonatkozó kötelezettséget a *Code du travail* L.742-2, D.742-1 és D.742-2 cikkei írják elő. Amint a *Cour d'Appel de Rennes* 1998. június 16-i ítélete emlékeztet rá ⁽²⁸⁾, ezeket az általános érvényű rendelkezéseket a *Code du travail maritime* hatálya alá tartozó munkavállalókra a bérezés módjától függetlenül alkalmazni kell. Az a tény, hogy a hajótulajdonos és a munkavállaló előzetesen úgy állapodtak meg, hogy a tengerészek részesedés (esetleg profithányad) alapon lesznek kifizetve, nem menti fel a hajótulajdonost az alól, hogy a vízen töltött időszakokra a minimálbérrel legalább egyenlő bérezést köteles garantálni a tengerészeknek. Másként fogalmazva, a halászati részesedésnek legalább egyenlőnek kell lennie a kiigazított minimálbér alapján számított fizetéssel. A *Code du travail maritime* 34. cikke ⁽²⁹⁾ e kérdésben egy „a tényleges munkaidőtől függetlenül a teljesítményarányos bérezésben részesülő tengerészek minimális bérezésének alapjául szolgáló időszakot [meghatározó] országos szakmai megállapodásra, illetve széles körű ágazati megállapodásokra” utal. Az ágazati megállapodást ⁽³⁰⁾, amely 9. cikkének első bekezdésében bizonyos éves bruttó minimális bérezést garantál a teljesítményarányosan fizetett tengerészeknek, 2001. március 28-án írták alá. A rendelkezést egy 2003. július 3-i minisztériumközi rendelet ⁽³¹⁾ valamennyi, a megállapodás hatálya alá tartozó munkáltató, illetve munkavállaló számára kötelezővé tette. A törvényi kötelezettségből adódó bérköltség tehát éppúgy része a halászati vállalkozások működési költségeinek, mint az üzemanyagköltségek. Mindezek alapján a Bizottság nem fogadhatja el azt az érvelést, hogy a francia állam pénzügyi intézkedése megalapozott volna, még a teljesítményarányos bérezés esetén sem, mert a hajótulajdonosok kibújtak a munkavállalók minimális bérezésére vonatkozó törvényi kötelezettségeik alól.

⁽²⁷⁾ A Bíróság 1999. október 5-i ítélete a C-251/97. sz. Francia Köztársaság kontra Bizottság ügyben, EBHT 1999, I-6639. o., 35. pont

⁽²⁸⁾ A *Cour d'Appel de Rennes* 1998. június 16-i ítélete, Marziou kontra Louzaouen ügy, in: *Le Droit Maritime Français*, 588. szám, 1998. december, 1201. és köv. oldalak (Editions Lamy).

⁽²⁹⁾ A rendelkezés megtalálható a következő honlapon: www.legifrance.gouv.fr/

⁽³⁰⁾ *Bulletin officiel du ministère de l'Équipement* (a francia Fejlesztési Minisztérium Hivatalos Közlönye), 13. szám, 2003. július 25., internetes elérhetőség: www2.equipement.gouv.fr/bulletinofficiel/fiches/BO200313/Une.htm

⁽³¹⁾ Kihirdetve: *Journal officiel de la République Française* (a Francia Köztársaság Hivatalos Lapja), 203. szám, 2003. szeptember 3., 15051. o.

(124) Az MQA szerint társadalmi-gazdasági intézkedésekről van szó: „az iránymutatások (...) szerint egyes társadalmi-gazdasági intézkedések összeegyeztethetőnek tekinthetők. Jelen esetben az FPAP működése tökéletesen átlátható, és a Bizottság által támogatásnak minősített intézkedések evidensen társadalmi-gazdasági jellegűek”.

(125) A Bizottság megállapítja, hogy az MQA nem szolgál olyan elemmel, amely alapján a szóban forgó támogatást az iránymutatások 4.5. pontjára figyelemmel lehetne vizsgálni, amelyek szerint eseti alapon a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthetők a munkavállalóknak társadalmi-gazdasági intézkedések keretében nyújtott közvetlen támogatások. Az idézett bekezdés egyébként pontosítja, hogy a támogatás csak akkor tekinthető összeegyeztethetőnek, „ha részét képezi azoknak a társadalmi-gazdasági háttérprogramoknak, amelyek célja azon jövedelemkiesések kompenzálása, amelyek a 2371/2002/EK rendelet 11. cikke (1) bekezdése alapján elfogadott kapacitásmódosítás érdekében hozott intézkedések során keletkeztek” (a Tanács 2002. december 20-i 2371/2002/EK rendelete a halászati erőforrások közös halászati politika alapján történő védelméről és fenntartható kiaknázásáról⁽³²⁾). Márpedig az FPAP megalakítása nem képezi részét semmilyen, a 2371/2002/EK rendelet értelmében elfogadott, a halászati kapacitások kiigazítására vonatkozó átfogó programnak. Az MQA érvelése tehát semmilyen esetben nem igazolhatja a szóban forgó működési támogatásokat.

(126) Az MQA közli továbbá, hogy pontatlan kijelentés, miszerint a támogatást feltételek nélkül nyújtották volna. Az MQA szerint „az állam a kölcsönnyújtás feltételeként számos igazolás benyújtását követelte az FPAP-tól, amelyek alapján megállapítható az alap irányításának szigorja, illetve az alap és tagjainak elkötelezettsége a halászati ágazat új termelési feltételei mellett kialakítandó fenntartható megoldások mellett”. Az MQA hangsúlyozza az átlátható könyvelésre vonatkozó követelményt, illetve egy minisztériumközi felügyeleti misszió felállítására vonatkozó állami döntést.

(127) A Bizottság tudomásul veszi a fenti átláthatósági és ellenőrzési követelményt, de egyúttal megjegyzi, hogy ez egy állami forrásból finanszírozott intézkedés esetén elemi követelménynek tűnik. Ugyanakkor sajnálattal veszi tudomásul, hogy egy hasonlóan átlátható kontextusban a francia hatóságok mégsem bocsátottak a rendelkezésére minden részletes számszerű információt az alap tev-

kenységére vonatkozóan, az eljárás folyamán tett felszólítások ellenére sem. Végezetül megállapítja, hogy semmilyen tájékoztatást nem kapott az MQA által említett felügyeleti misszióról, sem következképpen annak következtetéseiről, amelyeket a francia hatóságok 2005 novemberére tűztek ki.

(128) Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az állam által nyújtott előnyök az iránymutatások 3.7. pontjában leírt működési támogatások kategóriájába illeszkednek, amely szerint: „Az az állami támogatás, amelyet mindenféle, a közös halászati politika célkitűzéseit szolgáló, a kedvezményezett terhelő kötelezettségvállalás kijelölése nélkül juttatnak, és amely arra szolgál, hogy a vállalkozások helyzetét és üzleti fizetőképességét erősítse (...) operatív támogatásként nem tekinthető a közös piaccal összeegyeztethetőnek”. A szóban forgó előlegek tehát a közös piaccal összeegyeztethetetlenek.

5. KÖVETKEZTETÉS

(129) A Bizottság megállapítja, hogy Franciaország jogellenesen, a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdését megsértve hajtotta végre az e határozat tárgyát képező különböző intézkedéseket.

(130) Az e határozat 4.1. fejezetében kifejtett elemzés alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az FPAP fizetőképességét megerősítő három vagy esetlegesen négy – összesen 65, illetve esetlegesen 77 millió EUR összegben nyújtott – előleg a Szerződés 87. cikkének (2), illetve (3) bekezdése alapján a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatás. Tekintettel arra, hogy egyetlen banki intézmény sem nyújtott volna az FPAP részére biztosított előlegekhez hasonló kölcsönt, illetve hogy a rendelkezésre álló információk alapján ezek az előlegek nem kerültek visszafizetésre, a szóban forgó előlegek közvetlen támogatássá (lásd a (67) preambulumbekendést), azaz a fenti összeg erejéig nyújtott állami támogatássá alakultak át.

(131) Az e határozat 4.2. fejezetében kifejtett elemzés alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az FPAP részére előlegek formájában nyújtott támogatás, amelynek köszönhetően a halászati vállalkozások előnyösen juthattak üzemanyaghoz, és a gázolaj-biztosítás keretében kompenzáció jellegű kárpótláshoz juthattak, a Szerződés 87. cikkének (2), illetve (3) bekezdése alapján a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatás.

⁽³²⁾ HL L 358., 2002.12.31., 59. o.

6. A TÁMOGATÁS VISSZAFIZETÉSE

(132) A Franciaország által nyújtott állami támogatás összege 65 – illetve amennyiben egy negyedik szerződés is megkötésre került 77 – millió EUR. A 659/1999/EK rendelet 14. cikkének (1) bekezdése szerint, amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére. Az intézkedés célja akkor valósul meg, ha a kedvezményezettek, vagy másként fogalmazva a támogatást ténylegesen élvező vállalkozások visszatértették az – adott esetben késedelmi kamatokkal terhelt – támogatást⁽³³⁾. A visszavételre vonatkozó határozat tehát akkor teljesül, ha a 65, illetve 77 millió EUR összeget visszafizették.

(133) Az egyrészről az FPAP-tól, másrészről a halászati vállalkozásoktól visszaveendő összegek meghatározása érdekében helyénvaló tekintetbe venni azt a tényt, hogy a gazdasági szereplőként a határidős piacokon tranzakciókat bonyolító FPAP tevékenységének célja az volt, hogy az általa kialakított gázolaj-biztosítási rendszer keretében kárpótlást nyújtson a halászati vállalkozások részére, illetve hogy számukra előnyös áron biztosítson hozzáférést az üzemanyaghoz. Az e határozatban a fenti egyedi rendszer általános működésével kapcsolatban kifejtett elemzés azt mutatja, hogy az FPAP teljesítette fenti feladatát, az állam által nyújtott támogatást fokozatosan tovább engedményezve a vállalkozásokra. Ebből kifolyólag az FPAP által visszafizetendő támogatás a 65 vagy 77 millió EUR-nak azon része, amelyet nem engedményezett át a halászati vállalkozásokra, a halászati vállalkozások által visszafizetendő támogatás pedig a részükre átengedményezett támogatásrész.

(134) A Bizottságnak nincs tudomása az FPAP által a halászati vállalkozások részére ténylegesen kifizetett összegről. A Bizottság ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy az FPAP működésének megismeréséhez szükséges információk átadására irányuló felszólítás ellenére Franciaország sem az alap tőkéjének felhasználási módját, sem az alap könyvelését nem juttatta el hozzá. A fenti információk hiányában, illetve a Bíróság ítélkezési gyakorlatának figyelembevétele érdekében⁽³⁴⁾ a Bizottság úgy ítéli meg, hogy helyénvaló bizonyos iránymutatásokat adnia a visszatértendő összegek meghatározására alkalmazandó módszerre vonatkozóan.

(135) Ezen iránymutatások meghatározásakor a Bizottság tekintetbe vette azt a tényt, hogy a szerződések fényében az FPAP köteles olyan könyvelést vezetni, amely alapján

megismerhető az előlegek felhasználása, illetve a források és költségek elosztásának módja, valamint hogy az FPAP vállalta, hogy minimum 10 éves időszakra megőriz minden könyvelési dokumentumot, és kérésre azokat a különböző állami szervek rendelkezésére bocsátja (lásd a (27) preambulumbekendést). A fenti elemek alapján a visszavételre vonatkozó határozatot végrehajtó hatóságoknak, illetve szervezeteknek lehetőségük lesz megismerni az FPAP tőkemozgásait, valamint a tőke pillanatnyi állását a határozat végrehajtásának pillanatában. Ezen túlmenően, mivel a halászati vállalkozások könyvelését általában a Kiskereskedelmi Halászat Irányító Központjához tartozó csoportosulások látják el, amely az FPAP igazgatótanácsában is képviselteti magát, a vállalkozások könyvelésében is azonosítani lehet majd az FPAP által a részükre folyósított kompenzációs összegeket.

6.1. A támogatás visszavétele az FPAP-tól

(136) Az FPAP által visszafizetendő összegegyeztetetlen támogatás összege az állami támogatás azon részének felel meg, amelyet az előbbi végül nem folyósított a halászati vállalkozásoknak, azaz az előlegek azon részének, amely az FPAP működési költségeit finanszírozta, illetve azon részének, amelyeket a szervezet saját alapjában hagyott. A határozat végrehajtásával megbízott szerv az FPAP könyveléséből megismerheti a működési költségek teljes összegét. Tekintettel a pénz helyettesíthető természetére, illetve arra, hogy felhasználása alapján lehetetlen megállapítani az eredetét, a Bizottság úgy véli, hogy a működési költségek finanszírozására fordított előlegrészt megállapításához a működési költségek teljes összegét az előlegek és az FPAP saját tőkéjének (tagok tagdíjai) arányában felosztva az előlegekre eső hányadban kell megállapítani. Hasonlóképpen az alapban maradt előlegrészt a fennmaradó tőke ugyanilyen arányban való felosztása alapján lehet meghatározni.

6.2. A támogatás visszavétele a halászati vállalkozásoktól

(137) Amint a korábbiakban jeleztük, a halászati vállalkozások összességétől visszakövetelendő támogatás a 65 vagy 77 millió EUR előleg összegének felel meg, miután abból az FPAP-tól a (136) preambulumbekendésben leírt iránymutatások alapján visszakövetelendő összeg levonásra került. Ami az egyes vállalkozások által visszafizetendő állami támogatás összegét illeti, tekintetbe kell venni azt a tényt, hogy könyvelési szempontból lehetetlen különbséget tenni az állami támogatásnak minősülő támogatás, illetve a nem az államnak tulajdonítható támogatás között (lásd e határozat 4.2.1.2. pontját).

(138) A Bizottság szerint az egyes vállalkozások által visszafizetendő állami támogatás az ugyanezen vállalkozások által a gázolaj-biztosítás címén kapott kárpótlás összege alapján számítható ki.

⁽³³⁾ A Bíróság 2004. április 29-i ítélete a C-277/00 sz., Németország kontra Bizottság ügyben, EBHT 2004, I-3925. o., 75. pont

⁽³⁴⁾ A Bíróság 2000. október 12-i ítélete a C-480/98 sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben, EBHT 2000, I-8715. o., 25. pont

(139) Ezt a kárpótlási összeget véve számítási alapul a Bizottság figyelmen kívül hagyja az egyes halászati vállalkozások által a piaci árnál alacsonyabb áron történő üzemanyagvásárlás révén elért megtakarítások támogatás-egyenértékét. A Bizottság úgy véli, hogy indokolt ez az eljárás, mivel a preferenciális üzemanyagárakban részesülő vállalkozások azonosak a gázolaj-biztosítás címén kárpótlásban részesült vállalkozásokkal, mégpedig tökéletesen összehasonlítható arányok alkalmazása mellett, hiszen minél több üzemanyagot vásárolt kedvezményes áron egy vállalkozás, annál magasabb kompenzációban részesült, és fordítva. Ezt a számítási alapot alkalmazva a Bizottság nem vezet be versenytorzító intézkedést az érintett vállalkozások között a rájuk háruló visszafizetési kötelezettségek tekintetében. A Bizottság egyébiránt megjegyzi, hogy amennyiben a számítási alapban a támogatás-egyenértéket is számításba kívánta volna venni, minden egyes, az FPAP által a kőolaj határidős piacon végzett tevékenység időszaka alatt történt üzemanyagvásárlási tranzakció esetében ki kellett volna számítani a rendes napi árfolyamon történő vásárlás költségei, illetve a szövetkezet által ténylegesen leszámított összeg közötti különbséget, miután minden esetben meghatározta az adott üzemanyag vásárlási helyén érvényben lévő napi üzemanyag-árfolyamot. Ezt a módszert meglehetősen nehéz lett volna kivitelezni. Ezért ítéli úgy a Bizottság, hogy helyénvalóbb egy olyan számítási módszert javasolnia, amely megkönnyíti a visszavételre vonatkozó határozat végrehajtásával megbízott hatóságok, illetve szervek feladatát.

(140) Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy az egyes vállalkozások által visszafizetendő állami támogatást az egyes vállalkozások által a gázolaj-biztosítás címén felvett kompenzáció összege alapján kell kiszámítani. A visszafizetendő állami támogatás kiszámításához a halászati vállalkozások összességétől visszakövetelendő állami támogatás teljes összegét a gázolaj-biztosítás címén az FPAP által az egyes halászati vállalkozások részére kifizetett összegek arányának megfelelő százalékos arányban kell felosztani.

(141) Az egyes halászati vállalkozások által visszafizetendő összeget tehát a következő képlet alapján kell kiszámítani:

$$V * \text{váll.} = K \times \frac{(\text{Előlegek} - V * \text{FPAP})}{\text{Teljes K}}$$

ahol

$V * \text{Váll}$ = a halászati vállalkozás által visszafizetendő összeg

K = a halászati vállalkozás által a gázolaj-biztosítás címén kapott kompenzáció összege

Előlegek = 65 vagy 77 millió EUR

$V * \text{FPAP}$ = az FPAP által a (136) preambulumbekedésben foglalt iránymutatások alapján visszafizetendő összeg

Teljes K = az FPAP által a gázolaj-biztosítás címén a halászati vállalkozások részére kifizetett teljes kompenzációs összeg

(142) Ez a képlet magába foglalja azt az alapfeltételezést, amely szerint az FPAP nyereséget termelt a határidős piacokon, melyet ezt követően teljes egészében tovább engedélyezett a halászati vállalkozásoknak. Amint azt e határozatban kifejtettük, ez a legvalószínűbb eset. Ugyanakkor azonban helyénvaló számolni azzal az elméleti eshetőséggel is, hogy az FPAP esetleg veszteséges tranzakciókat bonyolított a határidős piacon, amiből az következne, hogy a halászati vállalkozások az előlegek, illetve az FPAP által visszafizetendő összeg különbségénél alacsonyabb összegű kompenzációban részesültek. Ebben az esetben az $(\text{Előlegek} - V * \text{FPAP}) / \text{Teljes K}$ hányados általában 1-nél alacsonyabb lenne, nevezetesen amennyiben a „ $V * \text{FPAP}$ ” összeg túl alacsony; a fenti képlet alkalmazása ebben az esetben azt eredményezné, hogy a halászati vállalkozások által visszafizetendő teljes összeg magasabb lenne, mint a részükre nyújtott támogatás. Ezért a fenti egyedi esetben helyénvaló úgy rendelkezni, hogy az egyes vállalkozások által visszafizetendő összeg az adott vállalkozás részére a „gázolaj-biztosítás” címén folyósított kompenzáció összegének feleljen meg. Ebben az esetben az állam által nyújtott előleg és a halászati vállalkozásoknak nyújtott kompenzáció közötti különbséget az FPAP-tól kell visszakövetelni, amely e különbséget ténylegesen felélt.

(143) A halászati vállalkozások részére nyújtott állami támogatásokat abban az esetben nem kell visszatéríttetni, ha a támogatás nyújtásának időpontjában teljesültek az 1860/2004/EK rendeletben, illetve a 875/2007/EK rendeletben foglalt, a *de minimis* támogatásokra vonatkozó feltételek,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

A *Fonds de prévention des aléas pêche* (FPAP) részére a kőolaj határidős piacon pénzügyi opciók vásárlása céljából Franciaország által jogellenesen, a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdését megsértve folyósított támogatás összegegyeztetetlen a közös piaccal.

2. cikk

A halászati vállalkozások részére üzemanyagköltségeik csökkentése formájában Franciaország által jogellenesen, a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdését megsértve folyósított támogatás összegegyeztetetlen a közös piaccal.

3. cikk

A halászati vállalkozásoknak a 994/98/EK tanácsi rendelet ⁽³⁵⁾ 2. cikkének (1) bekezdése címén nyújtott egyéni támogatást nem kell visszatéríteni abban az esetben, ha az nyújtásának időpontjában teljesítette a 994/98/EK rendelet 2. cikke alapján elfogadott és a támogatás nyújtásának időpontjában hatályos rendeletben előírt feltételeket.

4. cikk

(1) Franciaország visszatéríteti a kedvezményezettekkel az 1. és a 2. cikkben említett, a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatást.

(2) A visszatérítendő támogatásra kamatokat kell felszámítani attól az időponttól kezdődően, amikor a támogatást a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, egészen a tényleges visszafizetésig.

(3) A kamatokat a 794/2004/EK bizottsági rendelet ⁽³⁶⁾ V. fejezetével összhangban kamatos kamattal kell kiszámítani.

(4) Franciaország az e határozat elfogadásától számított hatállyal megszünteti az 1. és 2. cikkben említett támogatás valamennyi függőben lévő kifizetését.

5. cikk

(1) Az 1. és 2. cikkben említett támogatásokat azonnal és hatékonyan vissza kell téríttetni.

(2) Franciaország biztosítja e határozatnak az arról szóló értesítéstől számított négy hónapon belüli végrehajtását.

6. cikk

(1) Franciaország az e határozatról szóló értesítéstől számított két hónapon belül benyújtja a Bizottságnak az alábbi információkat:

- a) az FPAP által visszafizetendő teljes összeg (a támogatás összege és a kamatok);
- b) az e határozat teljesítése érdekében tett és tervezett intézkedések részletes leírása;
- c) olyan dokumentumok, amelyek igazolják, hogy elrendelték a támogatásnak az FPAP általi visszafizetését.

(2) Franciaország folyamatosan tájékoztatja a Bizottságot az e határozat végrehajtása érdekében elfogadott nemzeti intézkedések előrehaladásáról az 1. cikkben említett támogatás visszavételének teljesítéséig. Haladéktalanul benyújtja az e határozat teljesítése érdekében tett és tervezett intézkedésekre vonatkozó, Bizottság által kért információkat. Ezen túlmenően az FPAP-tól már behajtott támogatási összegekre és kamatokra vonatkozóan is részletes tájékoztatást nyújt.

7. cikk

(1) Franciaország az e határozatról szóló értesítéstől számított két hónapon belül benyújtja a Bizottságnak az alábbi információkat:

- a) a 2. cikkben említett támogatásban részesült halászati vállalkozások jegyzéke és az egyes vállalkozások által kapott támogatás teljes összege;
- b) az egyes kedvezményezettek által visszafizetendő teljes összeg (a támogatás összege és a kamatok);
- c) az e határozat teljesítése érdekében tett és tervezett intézkedések részletes leírása;
- d) olyan dokumentumok, amelyek igazolják, hogy elrendelték a támogatásnak a kedvezményezettek általi visszafizetését.

(2) Franciaország folyamatosan tájékoztatja a Bizottságot az e határozat végrehajtása érdekében elfogadott nemzeti intézkedések előrehaladásáról a 2. cikkben említett támogatás visszavételének teljesítéséig. Haladéktalanul benyújtja az e határozat teljesítése érdekében tett és tervezett intézkedésekre vonatkozó, Bizottság által kért információkat. Ezen túlmenően a kedvezményezettektől már behajtott támogatási összegekre és kamatokra vonatkozóan is részletes tájékoztatást nyújt.

8. cikk

Ennek a határozatnak a Francia Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2008. május 20-án.

a Bizottság részéről

Joe BORG

a Bizottság tagja

⁽³⁵⁾ HL L 142., 1998.5.14., 1. o.

⁽³⁶⁾ HL L 140., 2004.4.30., 1. o.